# **Badische Landesbibliothek Karlsruhe**

# Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

# Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

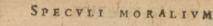
Case, John

Francofurtum, 1597

**VD16 C 1242** 

[Liber primvs]

urn:nbn:de:bsz:31-109038



CAP. I.

Bonum.

An omnia appetant bonum.

Finis confideratio excitat ad bene agendú Lib. 1. Metaphy.



¥

Vontam nullare magisallicitur homo ad benè beateq; viuendu quam specerta & expectatione finis (est di comm

101:70

nan

& m

Veni

feuit

пош

rafan

núA

niāfi

quze

tami

Cigop

tunny

2000

**Inter** 

Der Omiz

des: Miss

DID: MINI

and the party of t

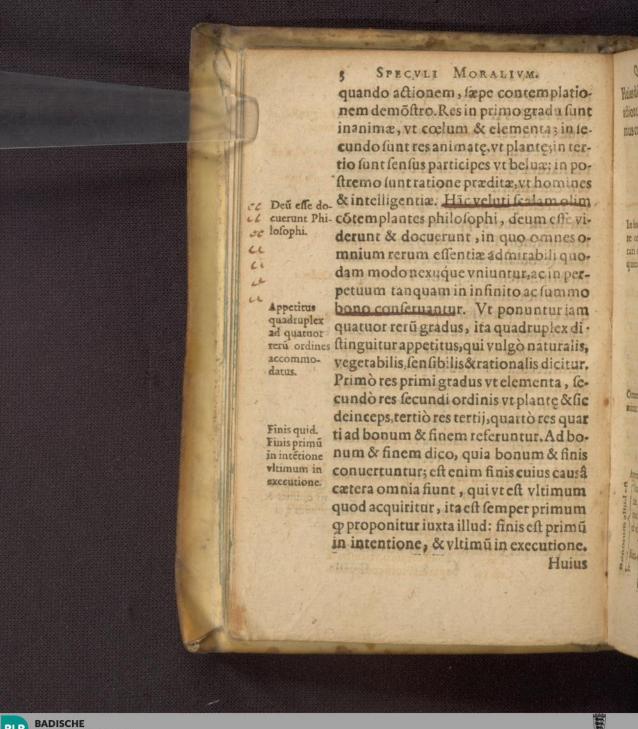
petendi scientiam & acquirendi bonū) præclarė quidem Aristoteles à scopo & sine humanæ vitæ hoc opus inchoat, vt acriùs nos incitetad officium, & faciliùs pertrahatad virturis portum, sic enim aircomnis ars, omnis dostrina, omne studium & institutum ad bonum aliquod refertur. Per artem opus, per dostrinam contemplatio, per studium & institutum intelligi mihi videtur actio.

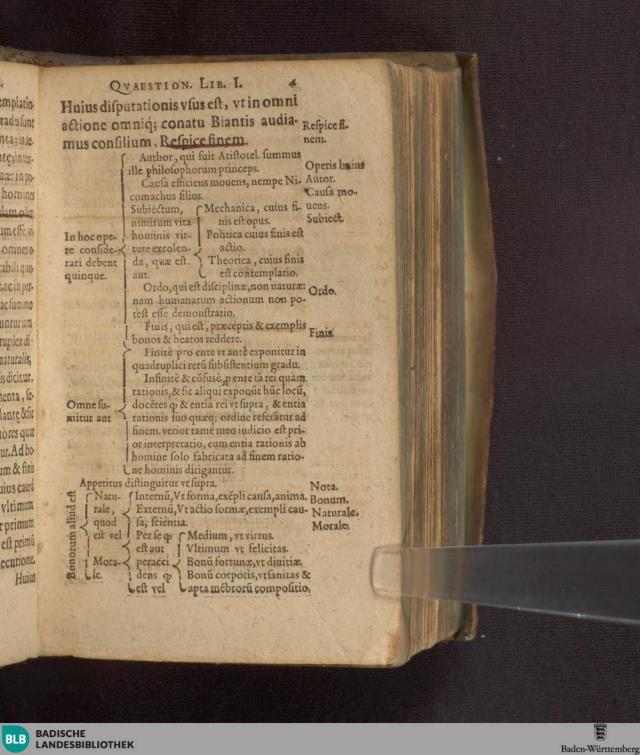
Triplex genus viræ de feribitur.Vita Mechan.
Politica.
Theoric.

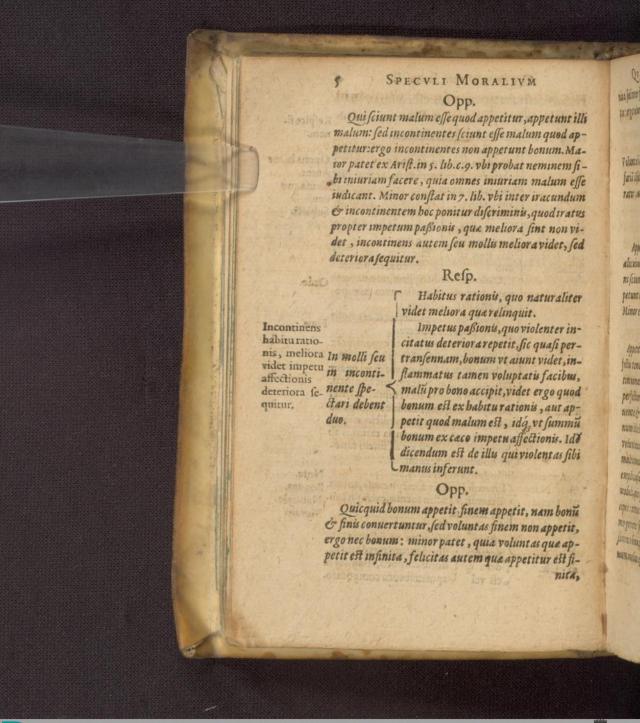
Cùm enim triplex humane vitæ sit genus: Primum in opere vnde Mechanici: Alterŭ in actione vnde Politici: Tertiŭ in contemplatione vnde Theorici, ac sapietes dicimur. Apposite hæc tria generatim insinuauit philosophus, de quibus posteà copiose ac speciatim agit. Sed ne longiùs errem à proposito, no est racen-

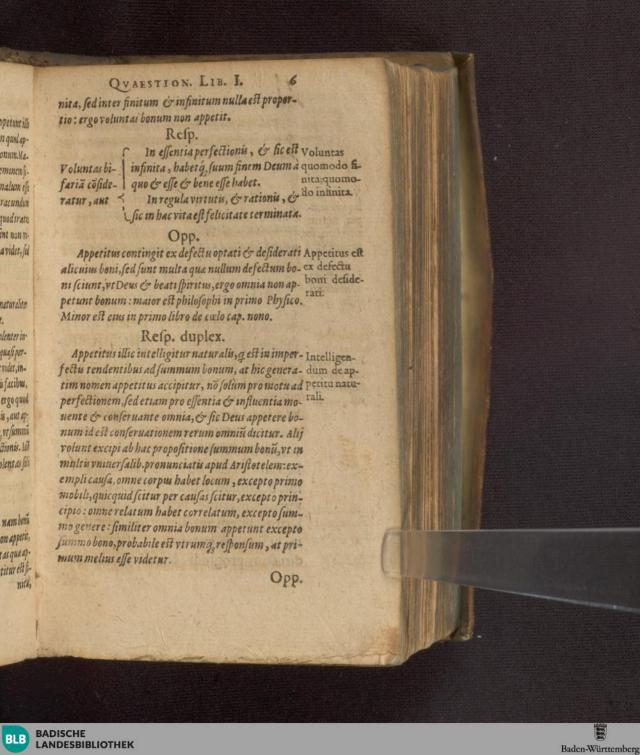
da

M QUAESTION. LIB. I. da communiter recepta opinio, nempe quod sub his tribus nominibus omnia (quæin vniuerfo fubfistunt ) intelligantur:vndeemergit hæcquæstio: An omnagisalenè bea. nia naturæ vi ac impetu ad bonű tendát specer. & moueantur: Etsi (fateor equidem) hoc finis (ef verum est quod aiunt nimirum bonum bis& ap. seu finem omnia appetere: tame per hæc i bonů) nomina, non Thefin sed Hypothefin, no Copo & rafam tabulam omniu, sed vitam homihoat, vt nű Arist.intellexisseputo. Verum quofacilius nia fub hominis appellatione res omnes quæ eius imperio subijciuntur solent inenimatelligi,quoniamq; hie summum bonum bonu,quid. neftuliquod à philosopho id definitur, comnia appetűt,recteà Thesiad Hypothesin, idest rinam à confusa quæstione ad certam & definitutum tam fluere potest interpretatio. Omnia ergoappetunt bonu: per omnia enstoelit getum:per appetere, naturæ vim & potētihanici am: per bonum, finem & perfectionem Tertiú intellige. Distinctius (si velis) hoc modo i,acla per omnia quatuor reru ordinesac gragenedus: per appetitu nunc ipsam naturam, gradus qui quibus nunc potentiam nature, nunc influenti. fint. Sedne am cœli:per bonum aliquando opus, aliracenda quan-



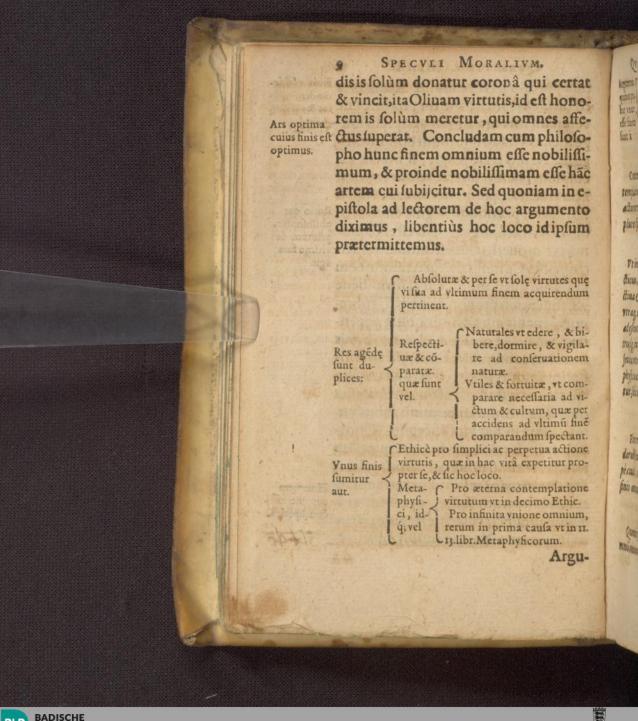






#### SPECVLI MORALIVM ten tenen Opp. COMMITTE Voluntas potest appetere vel non appetere, cum fie relation fecundum philosophum libera voluntas animi, ergo omnia ex necessitate non appetunt bonum. gemen eitu. Resp. Voluntas acmain Vt vis lucendi solem, ita vis appetendi voluntatem liquid femsequitur, & quamuis secundum philosophum ad hoc noend per appetit non fato, sed vel illud fatali necessitate non cogitur, non tame quienonio feit, sed vi natura ad aliquod obiecti semper mouetur. naturæ vi. tiolat mijst Finis rerum CAPII. tarip agendarum An sit vnus rerum agendarum finis? VILUS. vltim Thesi iam tandem ad Hy-Villen pothefin prolapfus Aristomus, teleshumanum appetitum Perres agen-10, 12 das virtures septis quibusdam rationis moriby amprimis incircumicribere contedit : conatur enim selliguntur. hoc loco vnum & vltimum rerum hueffet ( manarum finem ante oculos ponere, Omny ve tam studio virtutis, quàm præmio fetutig licitatis allecti, ad scopum vita (quæ eft fumai ipía beatitudo) festinemº:per tes agedas. falcin virtures maxime: per finem vnum fola idefile beatitudiuem intelligit: quam intuen-In a tes vt fignum, cupientes vt præmium,& demigra directiùs progredi, & velociùs ad opta-TLS/cigar

QUAESTION. LIB. I. tum portum ferri possimus. Nam vt via Finis coside. cognita citiùs iter coficitur, ita hoc fine tas & vulitas. re, cum h veluti mentis luminibus perspecto lon-5140. mi, 11900gè melius vita ad summum bonum dirigitur. Nemo recte pingit, si non sit exemplum, nemo directe telum mittit,fi oluntates non videat scopum, nemo caste viuit si hum ad he tame qui non speret præmium. Segnis enim & o. Ratio cur tiosa est vita humana, opus estergo præ philosophus er mouety. mijs ve moueri, opus eft stimulis ve inci vlumo fine tari possit. Consultò igitur Aristot, finem agit. finis! vltimum quasi motricem causam bene n ad Hy viuendi nobis proponit, quem si ignoremus, inanis effet omnis nostra appetis Aristo. tio, vana effet omnis nostra de bonis petitum moribus confultatio, otiofa effet omnis rationis urenim optimarum rerum electio, stulta futura erum huesset omnis studiosa actio, insana esset omnis rantorum discriminu solius virponere amiofe tutis causa in hac vita susceptio. Quorfum enim hæcomnia fierent? quorfum e(quad susciperentur, si non effetvirrutis palma, sagedan id est beatitudo? rectissimè ergo vnus re- Honorem numfola rum agendarum finis proponitur vt i cupientiaffe nintuendem à quolibet (currente studium virtu. Etussuperade, mium, & tis) coparetur. Namytin Olympicis luad opta tum! dis



QUAESTION. LIB. I. ui cettat Similitudine sagittarij intuentis Argumenta Argumenta ( eft honoprobantia quibus pro-Euentu S Vt in suppositione antea vnum este bat vnum nes affeeffe finem confequen-2 probatur. philoso funt a nobilifi Opp. n effe had Contemplatio virtutis in 10. Ethico. Perpetua coniam inc semplatio prima caufe in it. Metaphyficor. petpetua actio virtutu boc loco vitimus finu dicitur: ergo funt gumento plures fines vitum. idiplum Resp. Vt intellectus agens & patiens speculatium, & pra- Felicitas a-Aicus, no natura sedrespectu differunt, ita felicitas a ctiua a felici-VIETURES ON Etiua & speculatiua non re, sed ratione distinguutur, platiua re & equirendum vtrag, enim in habitu virtutu & ornatu metis quo- cffentia non ad effentiam manet; quare et si modus & existentia v- differt. ere, &bitriufq in subrecto mutetur, idem tamen habitus & ef-, & vigilasentia versusquimmutabilis est & subsistit. De Metainshonem physico autem sinerespondeo, quod bic non intelliga-TZ, TT CON sur, hic enim de fine consuncto non separato agitur. Naria ad E um, quæpe Opp. virimu m Finis rnius scientia non est rerum omnium agenm spectant rua actions darum finis, sed beatitudo est finis vnius scientia, nepe ciuilis, ve in hoc loco docet philosophus, ergo non est etitur profinis omnium. emplatione mo Ethic Resp. Fines medij e omnium, Quamuis sunt particulares quidam fines rerum o- virimus tanaufa vi in II. mniu omniuma scientiarum, ve recte loqui & scribe- tum vnus. orum. Argu-YEIB

### SPECYLI MORALIVM

Omnes scientiæ diuerfo dialectica, & Ethica cotinentur.

re in grammatica, ornate dicere in Rhetorica, fubtiliter disserere in Dialectica, vnus tamen vlimus finis o. mnium effe poteft, ad que reliqui vt linea vnius circurespectu sub stadcentrum referuntur. Quod verò bic vitimus finis buic scientia solum ac distincte subijeiatur, contingie Metaphysica propter dignitatem & excellentiam eiusdem, quippe vt reliqua omnes scientia in genere ac ordine veri sub Metaphysica, in ratione probabilis sub Dialectica: ita in genere ac ordine boni sub Ethica continentur.

# Opp.

Malum bono opponitur, ergo vt est summum bonum, ita erit lummum malum, & proinde erunt duo fines.

## Resp.

Malum opponitur bone, & vt est vnum bonum ita est infinitum malum, vt placet Pythagora: attamen malum finis effe non porest, sed potius prinatio finis:est enim officium finis perficere, at mali officium est corrumpere, & perfectione omni privare.

# Opp.

a.lib. Ethic. est finis, sed priuatio fi-Dis.

Nonminus natus est home ad sciendum verum, Malum non quam ad agendum bonum, ergo vt summum bonum est finis rerum agendarum, respectu voluntatis, ita Jummum verum erit finis rerum sciendarum respectu intellectus. Prima pars antecedentis probatur ex Arift. cap. 10.lib. 10. Metaphyfic.

Resp.

MISS

仰崎

QVAESTION. LIB. I. 12 Resp.

Vt voluntas Metaphyfice refereur ad infinitum Voluntas ad simplex & incommutabile bonum; ita intellectus re-bonum infertur adinfinitum simplex & incommutabile veru, tellectus ad quod verum & bonum idem est principium, causa & veru referrur. motor primus, vnus, simplex, infinitus, immensus, in-Deus ab Arist. describitions described describitions describitions describitions describitions describitions describitions describitions described describitions describitions described describitions described describitions describitions described describitions described describitions described describitions described describitions described describitions describitions described describitions described describitions described describitions describitions described describitions described describitions described describitions described described describitions described describitions described described described describitions described describitions described described

Opp.

De obiectis tam voluntatis quàm intellectus, nempè de bono & vero agit Aristot. in Ethicorum 1. & 8. urgo de hoc duplice sine agitur.

Resp.

De obiectis tam voluntatis quàm intellectus, nempè de bono & vero agit quidem Aristoteles, in locis citatis, sed also quidem sensu, hic enim de illis agit vt ad Politicam vitam vsumg, spectant, illic vt in deo essentialiter vniuntur, hic vt acquiri possunt in hac vita, illic vt apprehendi possunt in aternitate, voluntatem enim perpetuam & mentem aternam as immortalem libr. 3. de Anima & 5. cap. ponit Aristot. vnde necessario sequitur vt sit aternum obiectum vtrius q, ne inter subiectum & obiectum nulla sieret proportio.

D 2 CAP

bonemita : attamen tio finisteft um eft car-

rica, (ubtil-

rmus finns.

pleimufui

r, continuit

lem, quipi

dine verille

alectren:u

fummumija. ide eruni da

em verum, eum bonen entatis, ila eum restellu eur ex Arift.

Resp.



SPECVLI MORALIVM. 13

CAP. III.

An sie rerum in hac scientia demonstratio? An luuenis sit idoneus audisor?

Artis huius Ordo Audi-TOT

Voin hoc capite à philosopho explicantur, ordo & auditor artis: ordo:ne cognito iam fine anceps & incerta sit via progrediendi ; auditor, neina. niter à quoliber tam fructuosa aut tra-Cetur aut perdiscatur scientia, ordinem præscribit facilem, est enim disciplina, Rationes or quippe accuratum & limatum disputan-

plinæ. dinis in libris di genus in hac patte philosophiæ negat uati.

Ordo disci-

Ethic obser-dissimilitudo morum in diuersis locis; multitudo terū & consuetudinum; magna incertitudo euentuum, à quibus in hac vita homines plerumq; pendet ;imbecillitas & error hominum; & denique varietas actionum humanarum; quæ vt ait Arist.in textu certà demonstrationis lege coêrceri nequeut, sed attende, quãuis ob has causas non sit vt in mathema-

ticis demonstratio, est tame nuncab ex-

emplo, nucabinductione, nucabeuen-

tis

pushi

hock

medi

is prz

Militar

Chica

puziki

dizin

90200

201000

COUNTY

Dotteito

dealle

QVAESTION. LIB. I. tis alijsq; similibus locis certa, & efficax Ethica cum persuadendi ratio. In Ethicis enim, non informatum, tam docere intellectum, quam mouere tum voluntavoluntatem quærimus, Nam intellectus temreformademonstratione, voluntas inductione. vincitur. Percepto iam ordine quis sita Quis aptus & ptus & idoneus auditor breuiter dicam9. ditor huius Audiunt hanc sanè multi, sed benè & ef artis. Audire ficaciter audiut paucissimi. Audite enim quid hocin hoc loco non est auribus verba tantum percipere, sed altiùs de præceptis virtutis Vox, vita opp, meditari, adeoq; voce, vita, exemplo, ali-cocurrunt in honesta vita. is prælucere. Imberbis ergo iunenis ab Iunenis &dehae scholà pellitur, delirans senex non ad lirans senex mittitur, ille enim experientia non didi epti. cit, hic affectibus quafi furijs agitatus repuerascit: hincrece illud, senex bis puer Senex bis non folum quia viribus, vita, ingenio deficit, sed quod in cymba Charontis positus, morum philosophiam bene non au-Inuenis etate diat. Iuuenis ergo hic non tam ætate moribus. quam moribusintelligi debet. Nam vt ante periodum illius etatis ratò cernitur constantia: ita canitiem capitis semper Canities sanon sequitur affectuum anchora & mo- pientem sens deratio. Quare non annorum paucitate non facit 3 aut

Wilman

M.

Arain

opho ex

artis: or

& incer-

neina

ant tra-

rdinem

cipliaz,

puran-

negāt

locis

n; ma-

nibusin

let;im-

enique

quavi

tions

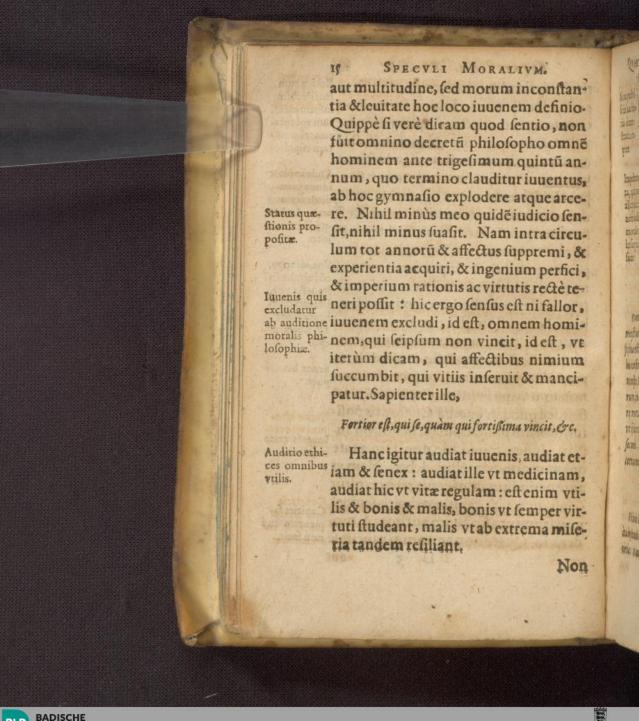
e, qui-

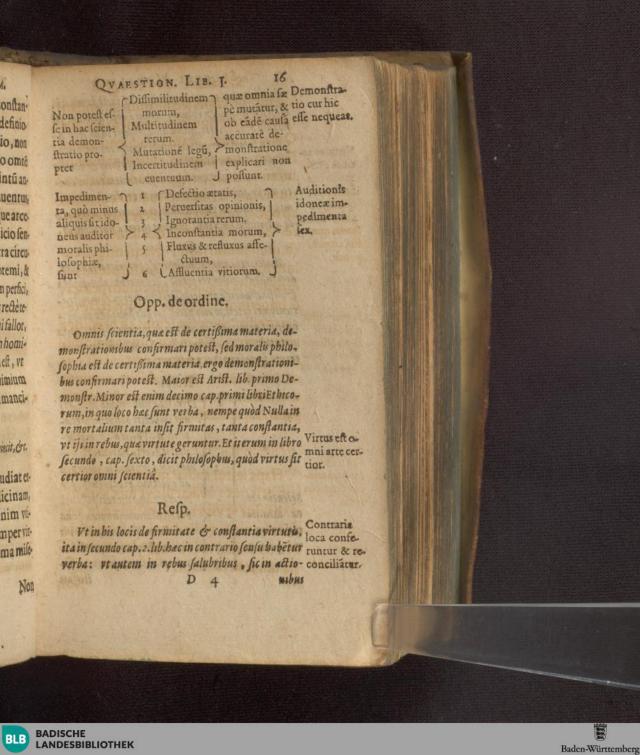
hema-

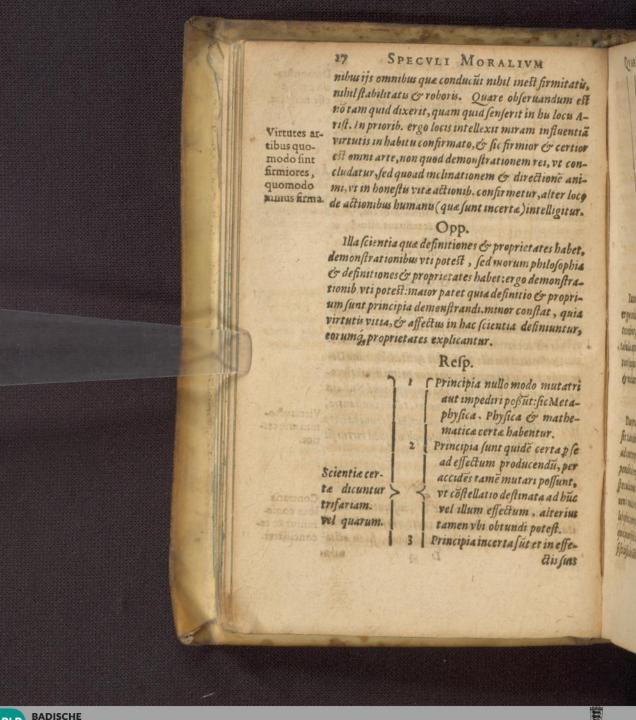
ab ex-

euen-

LIS







QUAESTION. LIB. I.

st firmitati

uandum ed

n bie loca 4-

n inflaentii

or Go centra

res, vi con

ctione an

r, alter los

ntelligitu.

tates habet philosophia

demonstru

e prom fat, quis

munitar.

o mutatn

t:ficMeta-'s mathe-

itur.

certa2 e

endu, ser

poffent,

taadbus , alteria

ostest.

et ineffedis futs

Etu suis producedu frequeter impeditavt volutas, appetitus, intelledw, & barum fcientiarum analytica non potest esse conclusio, definitiones quidem & proprietates traduntur, sed materiales vt aiut respectusubiecti in quo insunt, no formales & per serespectu definiti: quippe virtutes, vitia, affectus, accidentia sunt & per subiectum definiuntur ac demonstrantur.

#### Opp.

Iuuenes sunt idonei auditores speculatina scientia, Iuuenis cur ergo multo magis sunt idonei practica & moralu: antecedens probatur quia animus iunenis est rasa quasi ditor ethicæ . tabula apta ad omnem formam capiendam: Argume-quam theotum sequitur à ma ore seu fortiore. Nam cotemplatio rica. & melior & certior actione dicitur lib. 10. Ethicorum.

# Refp. 90 bs tellist

Duo pracipue impedimenta sunt, quò minus iuuenis fit tam idoneus ad audienda philosophia moru, quam ad contemplatione rerum; quia principia morum dependet ab experientia, quà caret innenis, sed principia speculationis non dependent:iterum quia in animo Iuuena multarepugnantia & infestareperit moruphilosophia, nempe affectus & voluptates, sed non reperis quicquam fibi contrariu ipfa contemplatio. Quare etfi fit difficile cotemplatinam scientiam discere, est ta-

men

SPECVLI MORALIVM 19 men difficilimum morum philosophiam audire, ides, & Missin sequi, eiusdemg, praceptie obtemperare. 仙(地 pita din Ante periodum inuentutis acquiri potest felicitas. libertat qua est finis buius scientia. ergo iuuenis est idoneus in how auditor: antecedens probatur, quia docet philosohouse phus quemlibet posse beatum essici. ergon Reip. &fyl Si circuitum etatis spectes, non negamus, quin iuhock sienis possit esse beatus, sed quia rarissime sibi constat quòd bec etas, in textu hoc ipsum illi negatur. tiaqu CAPIIII. & V. An volupeas, honor, divitiarum affluentia, dican aut pirtus, sit beatitudo? enimi AEdium vel potiùs infinituesset, lingua omnes omniff de beatitudine senudou tentias ac opiniones hîc percensêre. tutiso Nam recte Aristot. eurare quod quis**fentia** que loquatur dementis esset: Pyrrho omaid Multiplex mnino felicitatem fustulit : Porcus ille ppinio de CUM Aristippus voluptatem esse putauit: di-Selicitate. повіза uitias Crœsus & Midas pro summo bono proprie habuerunt, Periander honorem, Socranis: |pm tes scientia: idea Plato, Zeno virtutem emphili Dion prudentia, sapientiam Bias, vsum plaiace of & adi-

QUAESTION. LIB. I. & actione virtutis noster Aristoteles po. Quot capita, audire, ided, fuit. Quid multis ? quot homines, tot capita & sententie Nam egri in sanitate,in test felicia libertate oppressi, imbecilles in viribus, s est idonn in honoribus ignobiles, scopū &portum oset philip humanævitæesse somniamus. Quedam Quatuor priergo principium philosophoru ex turba maria opini-& sylua omniŭ sententiæ de beatitudine mofine refelmus,quinu hoc loco refutantur, quarum prima est, luntur. ie fibi confia quòd voluptas, secuda quòd honor, tertia quòd diuitiæ, quarta quòd virtus pro summo bono haberetur. De prima quid dicameest vox pecudis non hominis:quî Voluptas cue Huentin enim fieri potest, vt Sardana palusomniu mum bonu, libidinum ac voluptatum charybdis feitueffet, lixeuadat? fi enim voluptas fit nihil ali fædævoludine sen ud quam esca serpentis, quam cicuta vir- pratis. reensêre tutis,quam spuma & sperma veneris,qua sentina, & (vt loquitur orator) tæda onod quil verho o mnis turpitudinis, si sit, vt concludam orcus ille cum philosopho, communis quali pestis auit: de nobis cum beluis; qui fieri poteft, vt fit proprius finis ac summum bonu homino bone , SOCTH nis? sperne ergo voluptates: nocet enim ristutem empta dolore voluptas. Desecundaoas, vlum pinione non est quòd multis disputem. &adi-Nam

#### SPECVLI MORALIVM

Honornon bonum

Lubrica est ficala fortu-

bonum.

NO.

Nam quamuis sit ambitiosa hacatas est summum mundi,tamen Cæsar cu pompa, Alexãder cu seeptro cecidit:rectè ille, regnabo regno, regnaui, sum sine regno: lubrica est scala fortuna, & comes regni semper inuidia est, quo altius scandis eo grauius cadis. Nam

Icarus Icarijs nomina fecit aquis.

Honorinquit philosophus est in honorante, at felicitas est in ipso beato, non estergo honor beatitudo. Tertia opinio Diuitia non pernicie Mide peperit, nam impetrato vi fuar summu quicquid tangeret in aurum mutaretur, fame tandem exelus perijt miserrime. Istaiam siti pecuniarum æstuant & laborant plurimi, qui aureum Nilum nocte somniantes, proauro & argeto quæ sunt nihilaliud, quam natura stercora, in omnem scopulum rapiuntur : sapienter Quidius:

leum eft in visceraterra &c.

Rationes cur Vnoverbo sicago diuitie sut bona forfint beatitu- tuna, in divirijs nulla est costantia cu diuitijs malė vti possimus; multis pernicie, omnib. penè periculum creant diuitia, ergo in els no est beatitudo. Quarta opi-

() H

PIOTONIA!

CHOCKE

Nelcola

nis inicia

quotal

Platon

Titas (

profit

virtu

poffi

tuno

fiden

tèven

italibio

cupandi

Vipta

hancy

Volu

alioum

præleni

parenti

diffunda

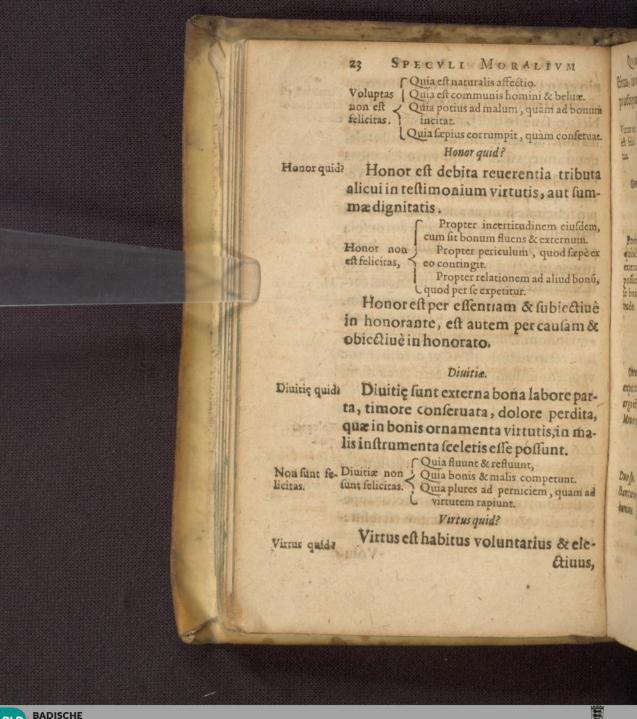
tituscon

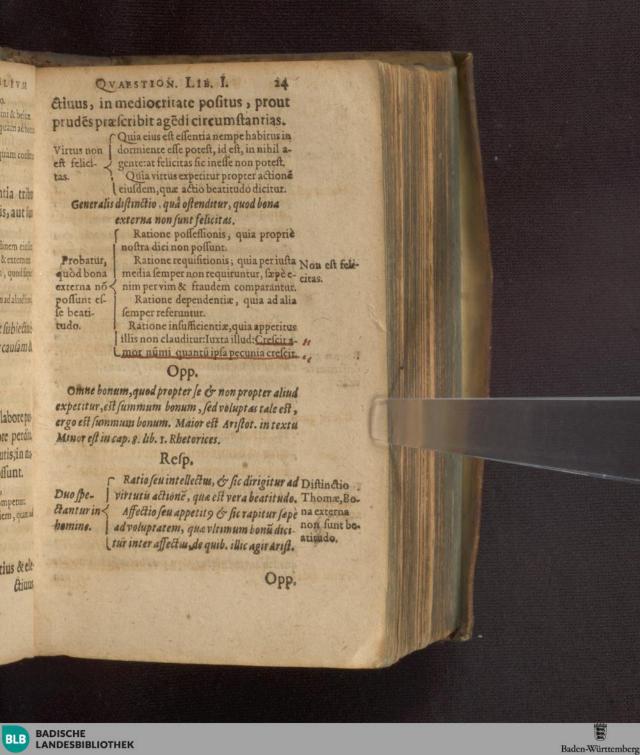
requisite

nio

LIVM QUAESTION. LIB. I. of a hacan nio grauius eft, nam Stoicoru eft: nempe Virtus no eft pa, Alci quodvirtus fir fummum bonu hominis, fummumba-Nescio sanè in qualance pondus ratio num. e, regnan nis inijciam, dică tamen cum Aristotele, o:lubin ani femu quodamicus sit Zeno, quivirtute: amicus cogram Plato, quildeam: magis autem amica veritas, quæ perpetuam virtutis actionem pro felicitate humana accipit. Nametli agus. cft inho virtus sit pretiosior auro, etsi virtus sola beato.no post funera viuat, tamen si illam in habi. )) tu non in actu fi in quiete non in motu, 1/ rtia opinio fidenig; in finunoin manuteneas, cer- 11 petratott tè ve parum prodest alijs ad exemplum. utaretit iserrime ita sibi deest ad nomen beatitudinis aut&labo. cupandum. Dum ergo aliud sit virtus,aim nocte liudactio virtutis, illam vt mediū, hanc quæ fun vt præmiú:illam vt radicem & causam, hane vt fructum & finem ponimus. ora, ino Sapiente Voluptas quid? Voluptas est naturalis & insidiosa afte voluptes Etio animi, ortavel ex memoria, vel ex quid. præsentià, vel expectatione veri aut aponaforrtia cúdiparentis boni, qua delectantur sensus, diffunduntur spiritus, demulcetur appepernicia titus, cui ve ait Arift, difficilius est resistet divitiza re quam furori. jarta opi-Volu-

C.





25

citur.

Finis aliqua-

do pro præ-

mio ca.

Id summum bonum est quod summam delectatio. nem habet quoda, omnes appetunt, sed voluptas summam habet delectationem eandem omnes & singulis apperunt: ergo est summum bonum. Prima pars maiovis est Ariftot. 10.cap.lib. 1 vbi docet qued fælicit as fit quidda maxime delectabile & amænum: secunda pars est in definitione vltimi finis. Prima pars minoris probatur, quianibil est delectabilius quam voluptas, qua est effentialiter delectatio. Secunda pars constat, quia sapientes & ignari omnug, conditionis homines volupratem situnt.

Resp.

Voluptas non est effentialiter delectatio, sed causa delectationis qua à sapiente non vt finis, sed vt bonum Bonum qua- concomitans exoptatur, est enim bonu efficiens felicidrifariam di- tatis vt virtus, bonum adiuuans vt fortuna, bonu concomitans ve voluptas, bonum terminans appetitum, ve ipsa beatitudo, que sola propter se & visua expetitur.

Honor est finis ciuilis vice, vt habetur in hoc ç. cap. ergoest fælicitas.

Resp.

Finis in textuillo pro pramio capitur.

Opp.

Omne proprium inest suo obiecto, sed honor est propriufelicis, ergo inharet fælici: & proinde falfum est quod in textu habetur, nepe qued honor sit in honor ate

main!

natio

Hone i

pitat (

714TB,

tiam

fit, feb

dirips

**Videtu** 

quiafi

mutal adam (

(atient phisioph

qualit

Attich

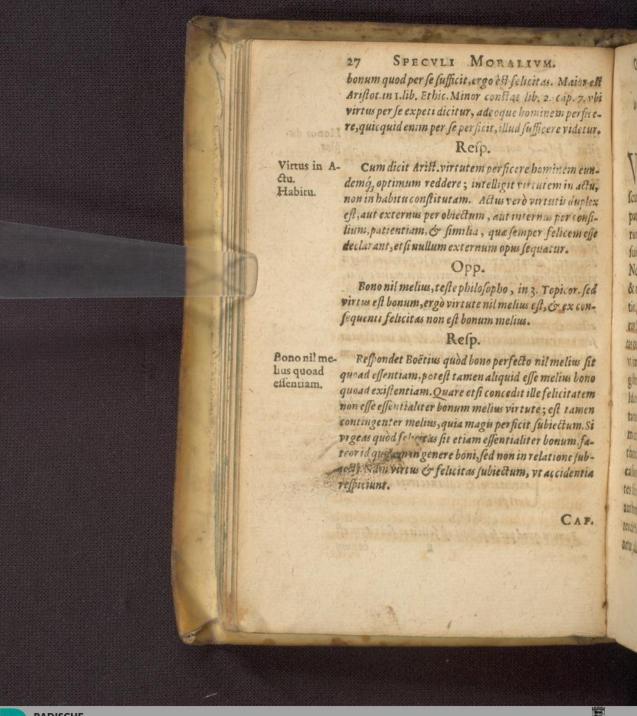
plex 17.

turu.

YM QVAESTION. LIB. I. non in felici. Maior est regula dialectica, minor est in 11. cap.lib.1. Ethico. m delectation oluptas (un. Applausuexterno, & fic est in ho- Honor dunes & fina Honor acci- f va parsmin. picur bifa- norante. Affectuinternofelicis, & ficest in dfælicital riam, yel bonorato. : secundare P70 minorum Opp. oluptas, Id magis videtur effe felicitas quod secundum effenconstat,on tiam mutari aut impediri non potest, quam qued posfit, sedvirtus neque mutari quoad essentiam, nec impeomines vis diri potest (actio verò virtutis potest) er go virtus magis videtur felicitas effe, quam actiovirtutis.maior coffat, quia felicitas deber esse perpetuum, constans & incomatio, sed cash mutabile bonu. Minor probatur, qua etsi virtus quoad ed vt boum actum & existentiam mutatur, quoadhabitum & escsens felicisentiam tamen mutari non potest, & sic intelligitus abonuconphilosophus in 2. Ethic. vbi docet virtutem esse medium opetition, vi quoad nos. a expetition. Opp. Transiens, qua mutari & impediri in boc s. ca potest sublatis obiectis, quibus vt medijs vtitur, & talis actionon est felicitas, Actio duplex vir-Immanens, qua est sirma, perfecta & tutis. immutabilis bene operandi intentio seu meditatio, & talisnec impedirinec mutaripotest. onor est pro-Resp. de falfumest Bonum quod per se sufficit est felicitas, sed virtus est in honorate bonum 排标 **BADISCHE** 

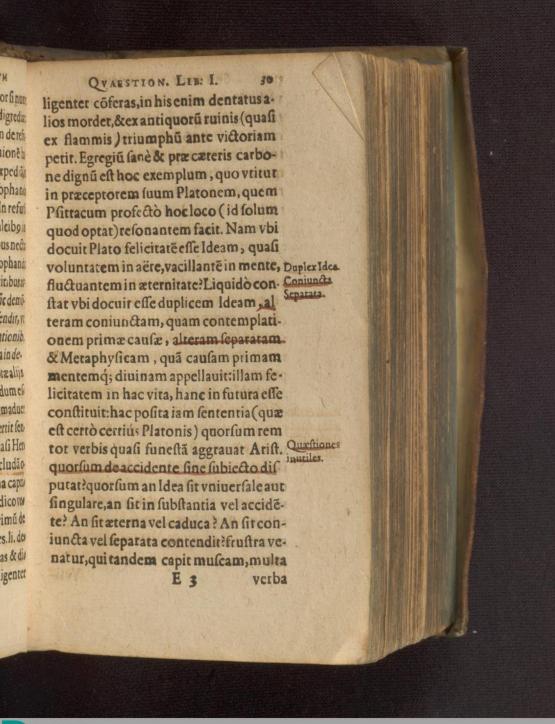
Baden-Württemberg

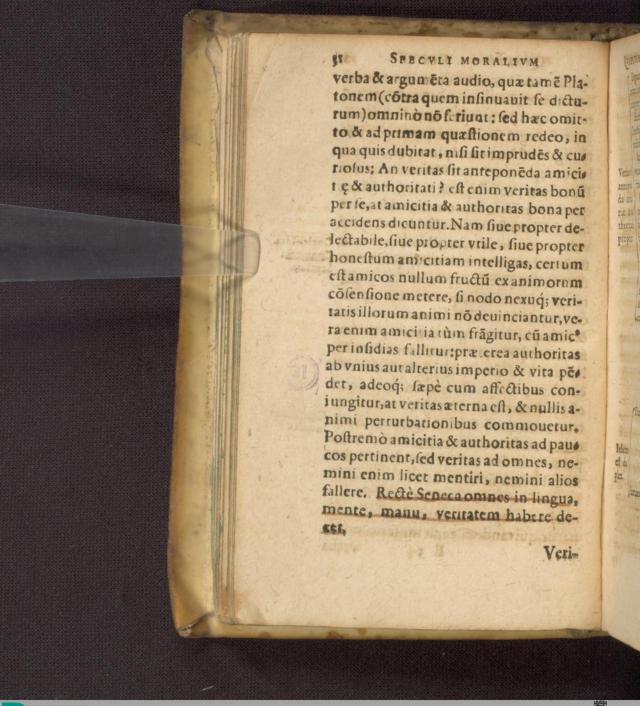
LANDESBIBLIOTHEK

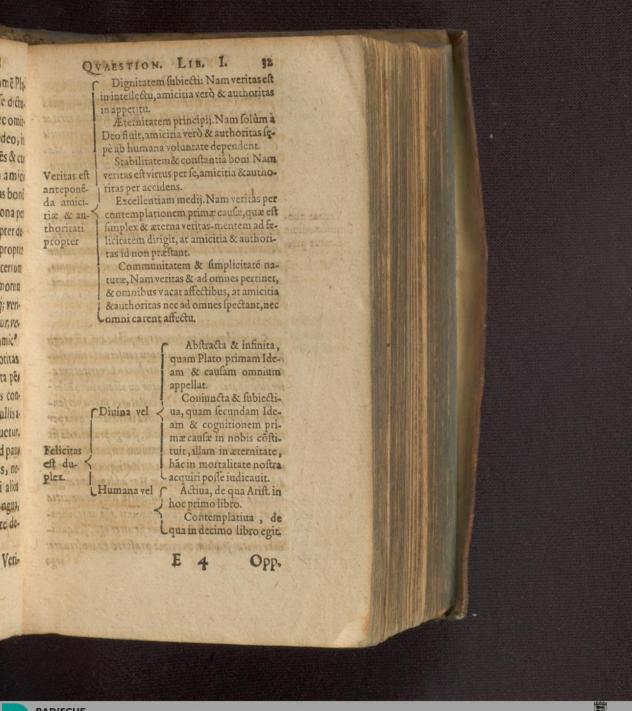


VM. OVAESTION. LIB. T. citas. Maind CAP. VI. b. 2. cap. 7.14 An veritas fit praferenda authoritati minem perfu. Gamicuia? &c. fficere vilan. An Idea Platones fit felicitas? ERITAS simplex & nuda est, sed Veritas plubominem in efficax & magna: splendet eum ob rimi facientutem in A Scuratur, vincit cum opprimitur; hinc vt ontatis due pacistemplum in media vrbe extruxe-THE DETIG runt olim Romani: veritatis statuam in per felicemi quatur. fuis vrbibus olim coluerunt Acgyptij. Nomen enim pacis semper excellum, & nun e veritatis semper d uinum exti-3. Topicales tir. Sit ergo amicus Plato, fit etiam amiestico exili cus Socrates; magis ramen amica veritas omnibus & fingulis effedebet. Huins vt impulfus Arift. (vt hicait.) luum manil melius fit giftrum (diuinum illum Platonem) de e melius ben Ideis & abstractis rerum formis difpule felicitate te;eft ton tantem reijcit & refellit, Vrenim iure a (ubiectum) micitia fine virtute, ita no ming iufte au virtute & Auer bonumis thoritas fine veritate contenitur, Exoc thoritas fine elatione w casioneistius senieuz quidam interpre veritate con. PE ALCIDION tes hic non inepie quarunt: An veritas funt. authoritati & amicitiæ lit lemper præfe-CAR renda? Aliud est de causa agere, quæ monetur, aliud de opinione Platonis ; quæ E refel-

SPECVLI MORALIVM 29 fellitur. Quare da veniam lector finunc en des partià proposito ac instituto digrediar. ionesis. ideo enim hoc facio, ve meam de refuex family tate & philosophate Arist, opinione hapetiling beas, & vt vno verboid ipsum expedia, in nedwich refutando Camelum, in philosophando in phone omnium principem effe puto. In refutã-Pfixet do Camelum dico, quia illos calcibo in-Quowa uidiæ petit, ex quorum vberibus nectar docula philosophiæ suxerat: in philosophando Volume principem, quia sic de naturæ viribus ar-Audunt canis differit, vt nemo acutius, fic demoflatybide strat vt nemo accuratiùs, fic defendit, vt terango nemo fortiùs. Quare vt in refutationib. Outopin aliorum illum vix salutandum: ita in de-& Metaphy! monstrationibus rerum illum præalijs Buinty; ambabo vt aiunt vlnisamplexandum els licianin Fraus Aristo- se suadeo. Si refellat (ni malè animaduer continue telis, qua cu terim) aut mutat verbu, aut inuertit sencitarian alios refellir, tentiam, aut fingit nouu: & quali Hers veitur. tor which cules cum Pygmæo, sic (vt concludão-Que a de mnia) Aristor.cum vmbra de lana capris putalunia na certat, verbi causa, hoc quod dico vee fingless for rissimum esse intelliges, si lib. primu de anima.lib.primum Metaphyfices.li. des niq; secundum Politicorum legas & die ligenter







Орр.

33

Onicquid odium parit, postponendum est ei, quod homines in studio virtutis consentire facit: sed veritas odium parit, amicitia verò homines in studio virtutis continet; ergò veritas postponenda est amicitia. Maior est Arist in magnis moralibus, minor ex trito prouerbio pendet.

## Resp.

Neritas quo-Odium mon est effectus veritatis, sed mali & corrumodo odium pti hominu, cuius vlcera lancea veritatis tacta recrudicatur pare-descant, quare etsi obsequium amicos, veritas odium
pariat, non est tamen postponenda veritas obsequio,
cum non exactione virtutis, sed ex corruptione hominis illud malum contingat.

## Opp.

Quicquid magis conservat rempublicam, est magis praferendum; sed amicitia magis conservat rempublicam quàm veritas, ergo est anteponenda veritati: maior cuiuus patet, minor probatur ex octavo libro Ethicorum, vbi docetur, quòd legumlatores magis versentur circa amicitiam, quàm circa institiam, quia per illam magis conservatur civitas; si ergo praferenda sit amicitia institia, qua est omnium virtutum regina, multò magis est anteponenda veritati, qua multis gradibus institia habetur inferior. Huc addi possunt argumenta à testimonio Ciceroni, qui in libro de amicitia docet ipsam omnibus rebus humanis esse anteponendam; illudetiam quòd amicus sit alter ego, sed quilibet tenetur seipsum maximè praferre & conservare:

ergo

CH NO. II

foot

WIGGE

equiti decipi

gunia

gila

tefin

quent

fond

tepone

tegran

Grape

tuerio

3.441

tomize

diction

ti,qua

1/100

to open

Supplied to the state of the st

IVM

umeflei, gi cit: fed venu Audio vinta micitie. r ex tritop

nati & com is tacta rem VETITAS OCH itas obsegm uptione hom-

n, est magii trempubli. erstats:m4 o libro Ethi nagii ver (a

m, quan eferendali um regini maltugu Sunt aga-

de amunu anteponen-, fed quiliconservate.

6790

QVAESTION. LIB. I.

ergo potius tenetur amicitiam quam veritatem defendere.

Resp.

Negandum est, magis conservarirempublicam amicitia quam veritate. Nam vinculum amicorum in ftudio virtutis conspirantium est ipsaveritas: no enim equo animo pateretur amicus amicum errare, falli, decipi. V bi dicit philosophus, quod magis versentur legum latores circa amicitiam quam equitatem, non ci- Iuftiria utlem, sed naturalem institiam intelligit. Argumeta à Civilis testimonio Ciceronis affluentsam dictionis, non consequentiam rationis babent; aut si magis placet, sicrespondeo, quod amicitia sit omnibus rebus humanis anteponenda,idest, omnibus rebus fluxu & caducis: id etiam quod quilibet teneatur maxime feipfum prafer- Malur nulre & conservare, sub conditione virtutis. Nam malum lo moto ad & turpe agere nemini licet, & si exquisitisimi crucia- mitterdum tus & tormenta proponantur: vt teftis eft Arift. in lib. 3.cap.i.Ethicor.

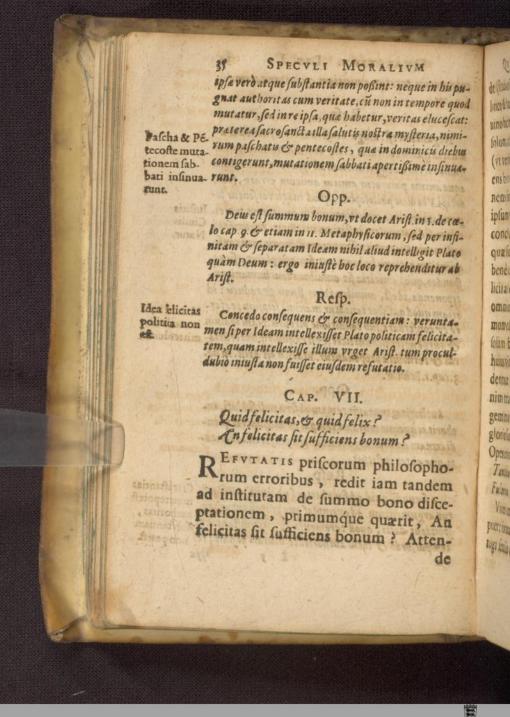
Opp.

Authoritas mutauit tempus observandi sublati, authoritas quoque mutauit tempus & modum recipiendi cœnam domini: ergo videtur esse praferenda veritati, que aliter instituit.

Resp.

A secundu quid ad simpliciter (vt aiunt ) no sequi- Circustantias tur argumentum. Ad exempla (qua proponuntur) re- mutarepotest Spondent dotti, quod ceremonia & circumstantiavt fubitantiam tempus, ordo & locus authoritate mutari posint, res non poiett.

sp/a



QUAESTION. LIB. T. de (fludiose lector) quod de bono Po. Bonum s. neque in him n tempore qu litico & humano, non de Theorico & di. Theor. ritas eluceka minohic habeatur oratio, eftenim Deus Deus summit folum, infinitum, fimplex, arernum, & bonum the ny steria nin ominicis dien (vt verbisinterpreiu vtar) omnilefficis isime infina ens bonum, quod incomutabilitet manens fine tépore mutare potest omnia. ipfum verò n utari non porest, à quo (ve rift.ins.den concludam cum philpsopho) omn a, n, sed per in quæ funt in rerum natura,& fuum effe& ntelligit Plan rebenditur a benècsse habent: cum ergo hoc loco selicitatem, quæ estactio virtutis, bonoru omnium & perfect flimum & diviniffi fummum mum este dicat, intelligendu est de illis bonum polis : yerunta. solum bonis, quæ in circuitu ac fludio ticum & huou felicitatum procuthuius vitæ per studium virtutis aut possidentur aut possideri queunt: in hoc enim transitu & mortalis vita circulo que gemma pretiofior virtute? quæ palm, forma, evita gloriofior felicitate effe aut fingi poteft ! fluunt : fola beatitudo Opesenim fugiunt: Nam permaneb ofopho. Tantalus à labris ficiens fugientia capens Fulmina. tanden Vires consenescunt, nam senex bis o difcepuer: forma vt folium d florescit, nam it, An anga senilis erit ? vita non etit perma-Attende pens

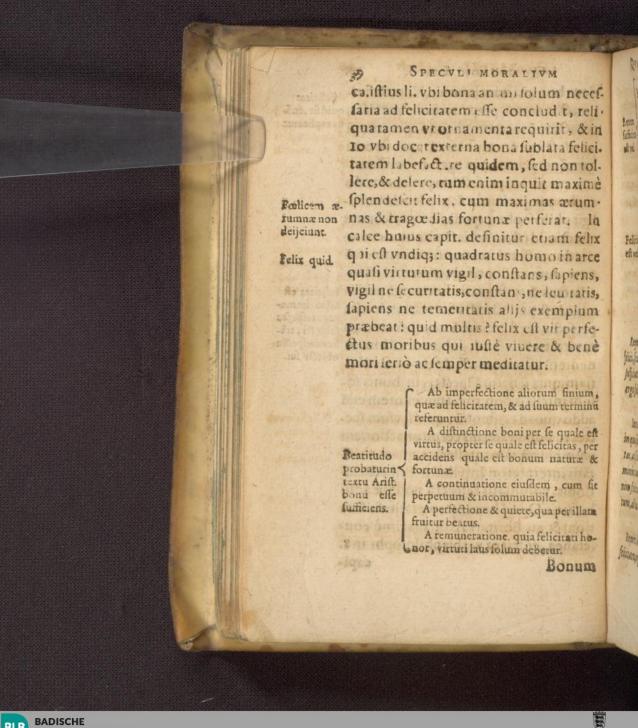
MVI

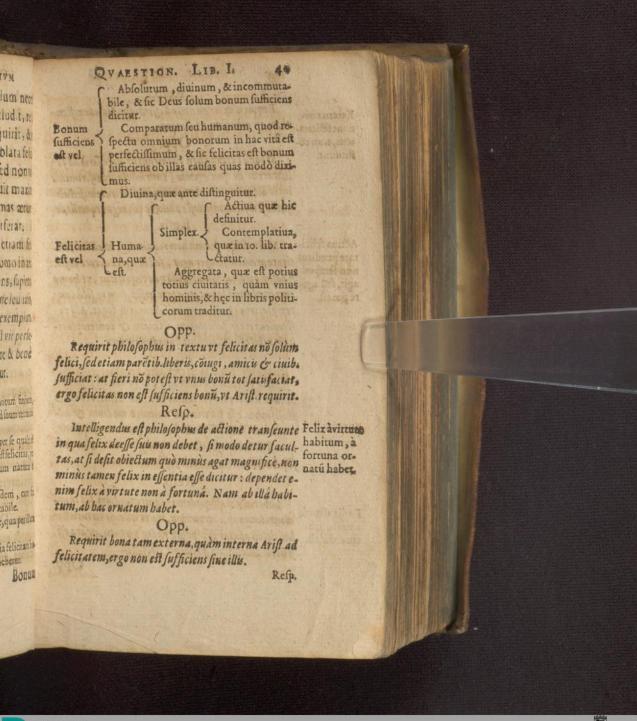
37 SPECYLL MORALIVM nens,nam morientes nascimur: quis erdestatas gò status, quæ quies; quis scopus & portoration tus vitæ, nisi fola beatitudo ? recte Manpersito tuanus. intelli Est honor, in portum cum puppis ab equore venit, hand Laudibus inceptum continuatur iter. 2m.1 Siigiturfelicitas sit ille finis, qui appetiand tur propter se, adeog; ad aliu nullum in ligit hac vita aut fructu vberiore, aut dignitae cftal te meliorem referatur, perspicuu estrecund Docet pluri-Etissime summu ordine, perfectione sufbus rationifecui bus, felicita- ficiens & absolute bonu in hacvira noe telle tem effe suf- minari; prætereà cum seipso sit contens tuajo tum hoc bonum, cum in eodem extera perfet omnia huius vitæ bona conglobentur, & vinu cum nullis ictibus ful minibusq; aduerfe Demen fortunæ concutiatur, cum hoc solo botiany noappetitus rationis, voluntatis sitis exs lomi tinguatur, siomnib. numeris perfectum addo fufficiesq; appellemus, nemo iure reprectesi henderit. Postremò quoniam est in hoc anin bono quies perpetua fine motu, fumma tatisin delectatio fine moleftia, infignis conffas tionisi tia sine leuitate, diuinus honor sine mibettatil feria,recte optimum vitæ terminű & ationid a &ionum humanarum yltimum ac fuffifetance, of ALC: U.S. ciens

LIVM QVAESTION. LIB. I. nur; quise ciens bonum nominemus. Hinc defini- Felicitas opus & po turactio animi perpetua in via perfecta, quid fit, fußperactione motum virtutis, peranimű us explicatur. recte M intellectum & voluntatem, per vocem equoreva hanc(perpetuam) in agendo constantiam, per vitam perfecta,in perseuerando riter. anchoram patientiæ & prudentiæ intelsquiappe ligit philosophus, quasi diceret, felicitas i nullum est actio, idest, in subjecto immanens seaut digni cundum essentiam, transiens in obiectu picuu efi secundum existentiam, animi, id estinfectioneli tellectus & voluntatis humanæ, perpes Felicitas eft hacvitany tua,id est, persecta ab vsu rationis, in vita actio immalit conta perfecta, id est, secundu imperiu rationis subiecti, traem exten & virtutis directa & gubernata: imma. fiens respectu lobentur, nentem actionem esse dico quoad essen-obiecti sui. id; aduerle tiam, quia si natura spectes, in bonis sooc folo bo lum internis ponitur, transeuntem etia atis litisco addo quoad existentia, quia si vsum speperfedu ctes in bonis externis cernitur, actionem iure repro animi,id est,tam intellectus,quam volueftinha tatis interpretor: Intellectus respecturau, fumos tionis. voluntatis respectu potetiæ ac linis conda bertatis. Quod hæc interpretatio sit & ra or Gnemitioni & authoritati Arist maxime conminű & a setanea, costat ex verbis philosophi in 8. macfoff capi-CIÓN

Baden-Württemberg

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK





SPECVLI MORALIVM. 41

### Resp.

Externa ortem, non co-Stituunt.

Requirit externa non ad effentiam, fed ad existennant felicita- tiam & ornatum, vt diximus.

### Opp.

Si bona externa non requirantur necessario ad felicitatem de qua agimus, tum nibil effer discriminis inter actiuam & contemplatiuam felicitatem, sed aliquid est discriminis, teste philosopho, ergo requirusur Resp.

Actiua felicitate præditus non femper agit, sed agere potest.

Maior falsa est:nam non requiritur, ve activa felicitate praditus semper agat, sed ve agere decore possit si detur occasio. Simili modo non requiritur, vt home contemplatina felicitate agere posit, cum in sola contemplatione ex officio vitam folitariam degat. Alijrespondent inter felicitatem actiuam & contemplatiuam nihil effe discriminis quoad effentiam.

## Opp.

Actio virtutis est laboriosa, ergo non est sufficiens bonum: Antecedens probatur in 2. lsb. Ethic. vbs docet philosophus, esse laboriosum inuenire medium & admodum difficile effe studiosum: Argumetum sequitur. nam si sie laboriosa, actio erit quoq, molesta, & ex consequenti felicitas non erit sufficiens bonum.

## Resp.

Laboriofum est quidem inuenire medium, sed inue-Radix victutis nienti longe pulcherrimum, itavt actione virtutis niamara, frubil delectabilius esse possit radix virtutis amara est, ctus dulcis. fructus dulcissimus, vt docuit Isocrates.

Opp.

aisa. printer

CONSTR. S phyfichi

BUTTON

expetil

Ma

GHM2N

perote

definit

BON PI M410 (1

(08)

Sed film

definite

Fin

CITED BY 107:00

a venus

THE PERSON

guritur, a

FREE PARTY

QUAESTION. LIB. I.

W.

ed adexifter

cestaridal

let discrimi

tatem, fedi

gorequirin

ve activale

redecorepul

ritur, vt him

em en solaun

degat. Aliju-

consempla-

neft sufficient

thic . who does

redium 6° a

tum sequite

sta, corexin

um, fedim-

REVITTATE II

tis amatath

Opp

42

Opp.

Anima est bonum, sed felicitas appetitur propter animam , ergo felicitas appetutur propter bonum , & proinde propter finem, quod fi concedatur sufficiens bonum effe non videtur. Maior eft Arift. in 1. Metaphyfic. vbidocet bonnm & vnnm effe in omnibus : minor in to. Ethico. confirmatur , vbs docet felicitatem expeti propter animam.

Refp.

Mutatur suppositio boni: Nam anima bonum fe- Anima quo sundum effe suum à Deo acceptam dicitur, felicitas modo sit boverd bonum perficiens extrinsecus & non constituens eft fedes fedefinitur:appetitur quidem feluit as propter animam, licitatis. non ve illam finem & obiectum babeat , sed ve illam luam sedem & obiectum ornet.

Opp. contra definitionem felicitatis.

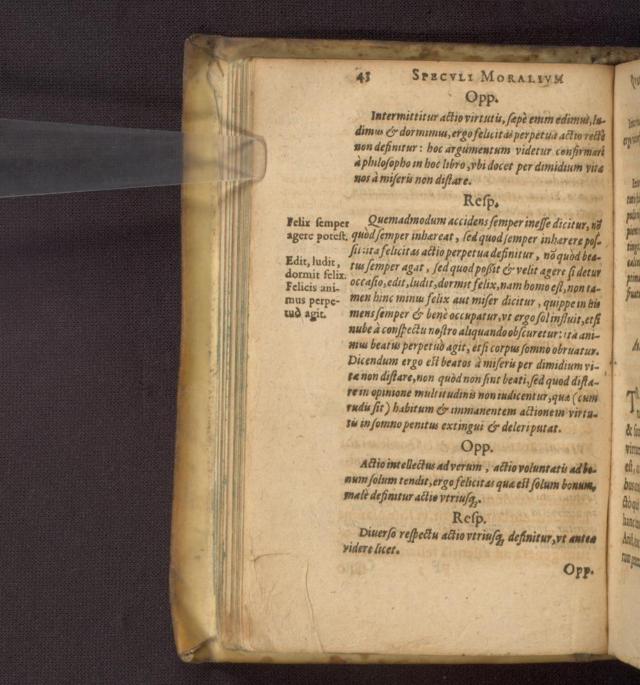
Opus & operatio differunt, vt domus & adificatio, sed felicitas in textu opus hominis dicitur: ergo male definitur actio seu operatio.

Resp.

Vt oratio à Rhetoribus opus & instrumentum dicitur oratoris: Opus, quia ab oratore fit & constituizur : instrumentum, quia eadem in omni agenda causa veitur: ita felicitas à philosophis & opus & operatio nominatur, opus quia multis actionibus fit & acquiritur, operatio quia in perpetuum agendo benè continuatur.

> F Opp.

num. Anima



WM QUAESTION. LIB. I. Opp. mim edinas Exitus vita incertus eft, vt ait philosophus in textu: petua affini ergo vitaperfectanula eft. etur confin Resp. dimidium Exitus vita anceps & incertuseft, si perpetuo vir- Hæc vita in-Eutis fludio non gubernetur , concedimus infinitis feo- finitis fcopupulis miseriarum obnoxiam esse bancvitam. Atvt sa- lis obsessa est. Felix malis nesse dicien pienti nibil fortuitum, ita beato nibil miferum con- bene viitur. er inharero tingit. Namyt sutor bonus ex malo corio optimum 7, no quodi salceum facit: ita beatus ex malis euentis rerum oht agere film primam vitam agit : mala enim tolerat , ve bonis perhomo est, man fruatur.

CAP. VIII.

An tria bonorum genera ad felicitatem requirantur?

TRIA bonorum genera distingumturà philosophis: corporis, animi, & fortunz: corporis vt vires: animi vt virtutes: fortunz vt opes. Quastio iam est, an ex his tribus honorum generibus constet beatitudo. Mirum est prosectò quid tandem aliquot interpretes in hanc sententia impulerit, vt somniarent Arist, hoc loco docuisse, hac tria bonorum genera ad essentia selicitatis neces-

F 2 fariò



ur, quippeub o solinssaini

returi ita en-

ang obruatus.

dmidium vi-

itur,qua (ter

ctionem rim

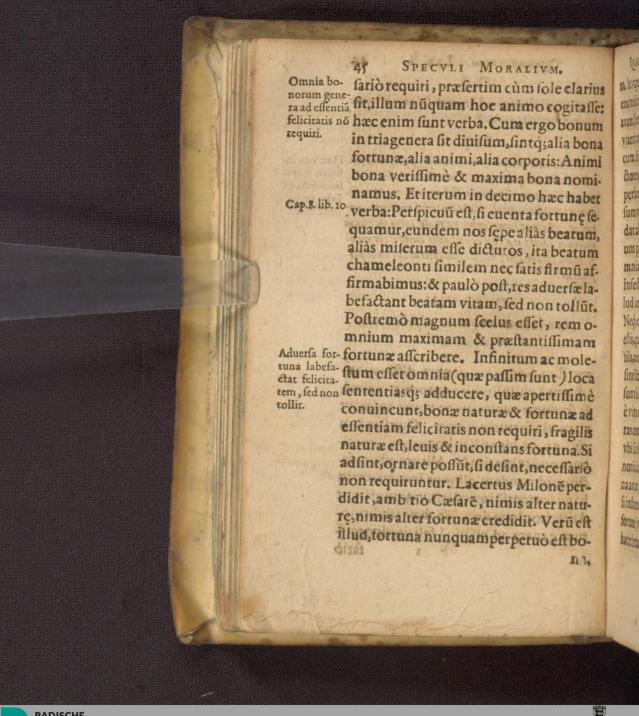
iputat.

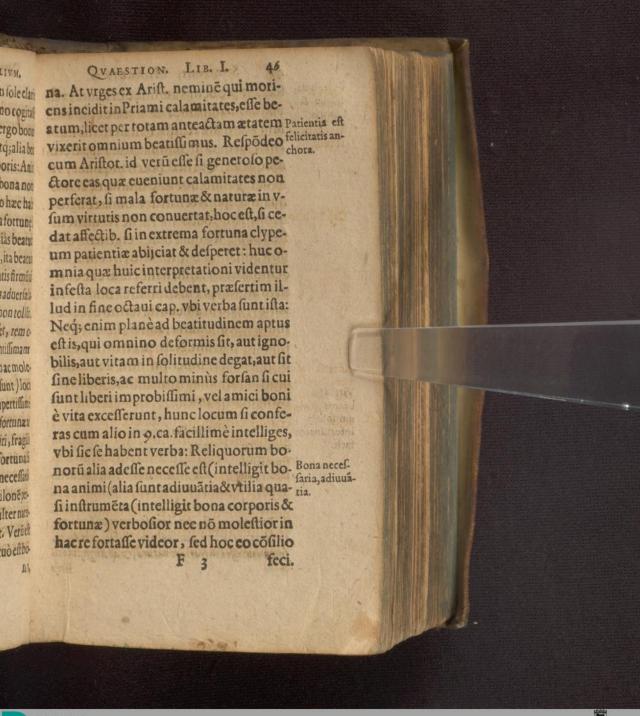
lantatical)

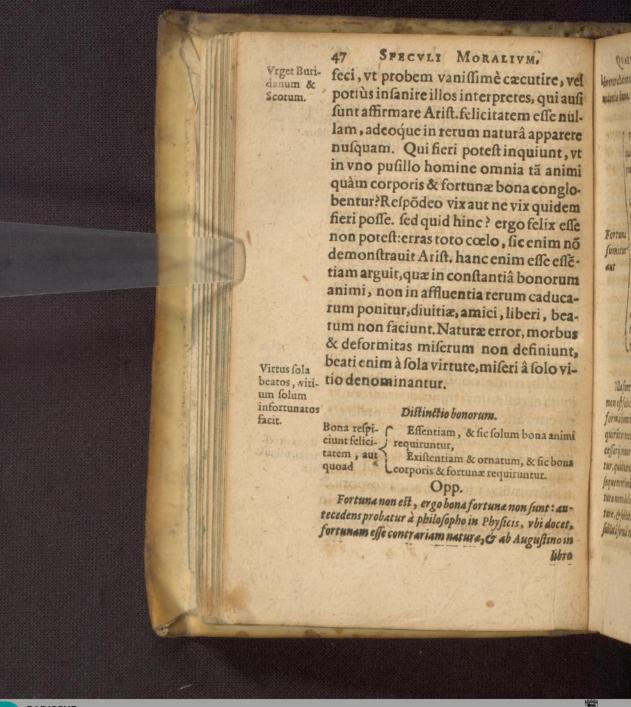
Colum boun

gitur, vi sill

Opp







avm.

etes, quia tem esse a urà appan inquiunt; nia tă ani ona cong

vix quide

Fortuna

fumitur"

rgo felix d , ficenima nim effecth ilà bonorm um caduca liberi, beaor, morbus i definiunt,

eri a solovi-

um bonasas rum, & ficha puiruntur.

anon funt: a: ficis, vbi dau, ab Augustinen ühr QUAESTION. LIB. I.

dibroretractationum: vbi docet effe contrariam prosudentia diuma.

Resp.

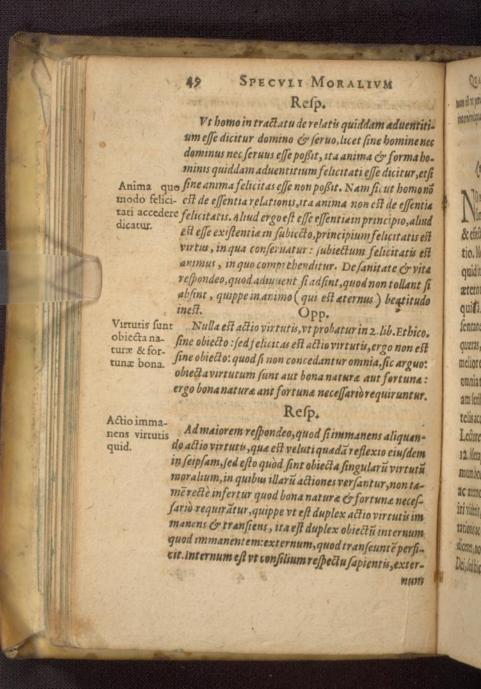
Procaca rerum humanarnm domina, quam Deam finxerunt Poèta, & fic impium est illam ponere.

Proincertà & incognita rerum causâ, per accidens, & hac non respectu Dei prascientis omnia, sed respectu hominis ignorantismulta dicitur. Hinc illudin 6. Ethicor. vbi plus ignorantia, ibi plus fortuna, quare etsi respectunatura & proundentia omnia sunt certa & necessaria, multa tamen respectuignorantia ac cacitatis nostra contingentia & fortuitasunt, & sic bona fortuna hic dicuntur.

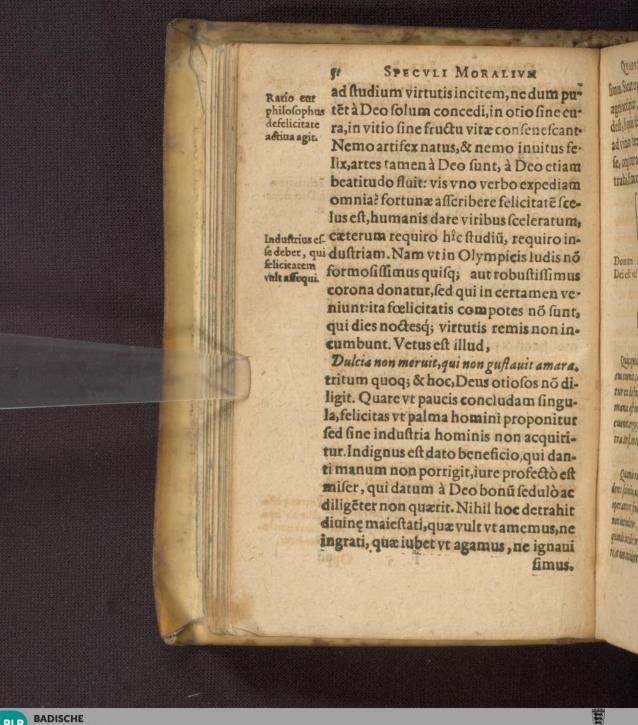
Opp.

Illa funt necessaria ad felicitatem, quibus sublation non est felicitas, sed bic sunt quadam bona natura, ve forma hominis, ve vita, ve santas: ergo bona naturare quirutur necessario. Maior probatur ex definitione necessario, minor constat in secundo physicorum, vbi docetur, quòd natura appetat formam ve sinem, & per cofequens ve bonu. De vita fanitate, an sit bona natura nemo dubitat: si ergo forma hominis sit bonu natura, & sublata forma non sit homo, sequitur etiame sublata forma tolli felicitatem.

F 4 Reft.

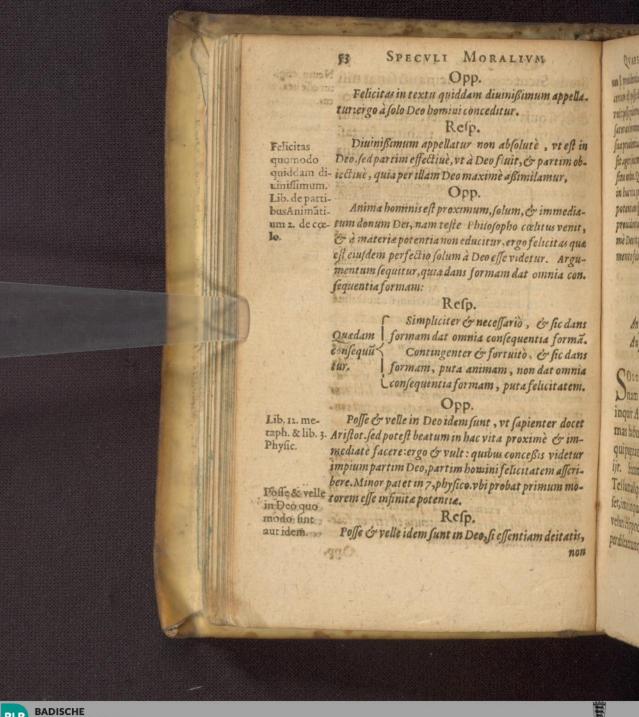


QUAESTION. LIB. L. LIVM num est ve periculum respectu fortis, sic temperans internevoluptatem, externe cibum & potum respicit. ddam adueni fine homing CAP. IX. na & formi An felicitas sit donum Dei? esse diciem im ficut home OBILISSIMVM bonum à nobilif- Felicitarem on est de efferlima causafluit, alias inter causam à Deo donaprincipio, & effectum non effet dignitatis propor-" um felicitan tio. Motus cœli simplex & æternus est, m felicitati quidita? quia primus motor simplex & fanitate (3) soe non toller æternus habetur: hinc Arist. si quidinrnus) beatitu quida Deo hominib.detur, maxime cosentaneuest felicitatem dari; si ratione m 2. lib. Ethios quæras, respondet, quia rebus humanis u,ergo non est meliorest & præstantior. Tædium esset si unia, fic argunt omnia testimonia, quæ in hanc sentetiaut fortuna: am scribuntur, è diuersis operibo Aristoidrequirunts. telis accumulare & adferre contendere, Lectorem ad decimum Ethicorum & ad anens alique 12. Metaphylico. refero, in quibus sumeflexio eiu/la mum bonű inmmumá; verum infinito oularu voto ac æterno vtriusq; principio acceptum antur now fortunemi iri viderit, sed huius inquit Arist. dispudio virtuisa tationis ac temporis hac non funt, quali ectu interm diceret, non nego felicitate esse donum an feuntente Dei, sed hic locus postulat, vt segniores apsentis, exterad



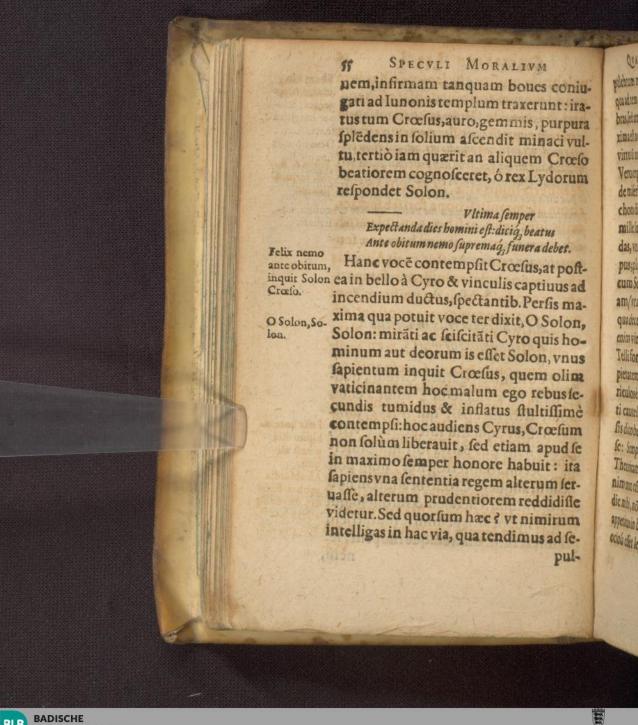
QVAESTION. LIB. I. fimus. Sicut ergo medicina no fanat nisi Nemo cogiedump æger accipiar, ita hoc donum non pro ms. iofinee dest, si quis datum recuset. Nemo enim lenelcan ad vitam beata cogitur, trahitur fortasmuitus se, cogiturautem nemo. Nam præmijs Deoctian trahi, stimulis nos cogi dicimus. expedin Absolutum fine medio vt creatio ex citatela nihilo, donaq; diuini spiritus, quæ Arist. eleratua non intelligit. Respectiuum cum medio, & coditioquiron ne, & fic hominibus studiosis virtutis, no ludisno otiofis à Deo datur felicitas : nam ad ac-Donum quifitionem eiuldem requirit modum, Aissimu Dei eft vel tempus, voluntatem, industriam, natura, menve non ergo negat Aristot. diuinitus dari hoc bonum, sed vult eriam studiose illud nő funt per industriam. ion in-Opp. Quicquidest in raro contingentibus & extrinseamara. sus euenit, causam ipsam fortunam habet, ve probas no ditur ex definitione fortuna 2. physico. Jed felicitas bun lingu mana est in raro contingentibus & etiam extrinsecus euenit, ergo fortunam fui caufam habet, quod eft conponitu tra Arift.in textu. acquin-Resp. qui dan Quamuis rard contingit felicitas, adeog, sit accifector dens subiecto, non tamen à fortuna prouenit, quia ab fedulox. operantevt finis intenditur, fortuitus enim effectus Fortune effe detrahil non intenditur, exempli causa, fodiens terram ali- aus ab opeemus,no quando incidit in serpertem, intentio est terram fode- rante non intenditur. ne ignau re, at non incidere in serpentem. Opp. fimus.

VM



QVAESTION. LIB. I. Thomain non si prouidentiam ordinis ac dispositionis spectes, Cunum appl fumma cotta certum eft poffe illustrare mundum fine fole, fed non vult:poffe gubernare orbem fine lege, fed non vult:poffe per maoiftru faturare bominem fine cibo, fed non vult: placet etm fententiaru , late , viti Sua prouidentia ordine & medio vti, non quod non pos- Deus no ague fit agere fine medio, sed quod non velit quicquam fieri fine medio, & PATTIME sine ordine. Quarerespondeo, etsi potest Deus beatum vt nos doceat milamur, in has vita proxime & immediate facere, fi infinitam actionibus potentiam fectes, non tamen hie vult fi ordinem & nostris ob-& immel prouidentiam confideres : non est ergo impium. maxi- leruare. celitus ven mè Deo ve principio primo prexime hominive inferafelicitain mento felicitatem afferibere. tur. Att. omnia (II. CAP. X. An fit dicendus felix in hac vita? & fiedam Anfelix possit esse miser? tia formã. & fic dans n dat omnu COLON interrogatus à Crœlo, quiffelicitaten Dnam felix videretur : mihi Tellus, inquit Athenienfis, qui filias castiffiienter dot mas habuit, qui diu integerrime vixir, xime 6" qui pugnans pro patria fortiffime intercellis viden Secundo interrogatus, num post itatem & Tellumaliquem Croefo beatiorem nofprimum set,imoinquit, Cleobem & Bitonem, qui veluti Hippocratis gemini se mutuò sem per dilexerunt, matremque inopem, fetiam deitas nem,

IVM



QUARSTION. LIB. I.

LIVE boues con

axeruntin

mis, purpe

minacin

uem Cra

x Lydon

ber

beatus

era debet.

us, at pol

ptiuusu

erfis m

Solon

quis ho-

sunv.nc

em olim

rebusio

fultiffin

Croefun

a apud

buit: II

erum#

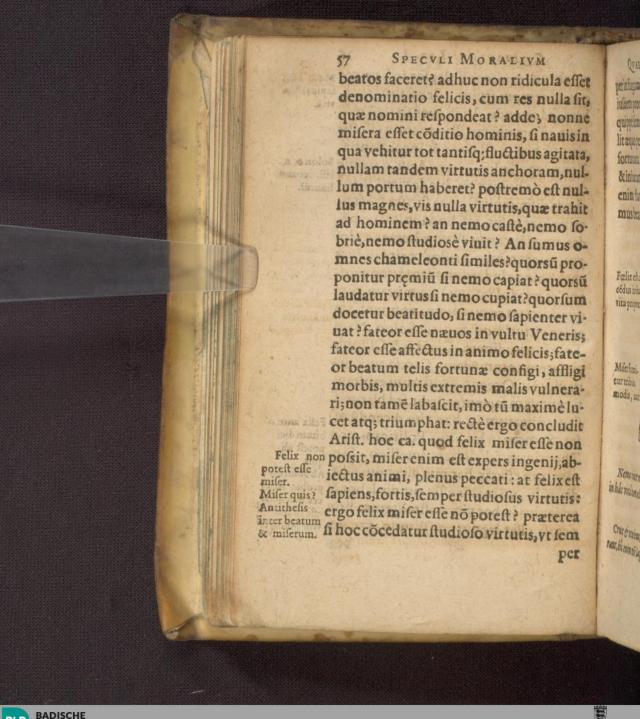
eddidik

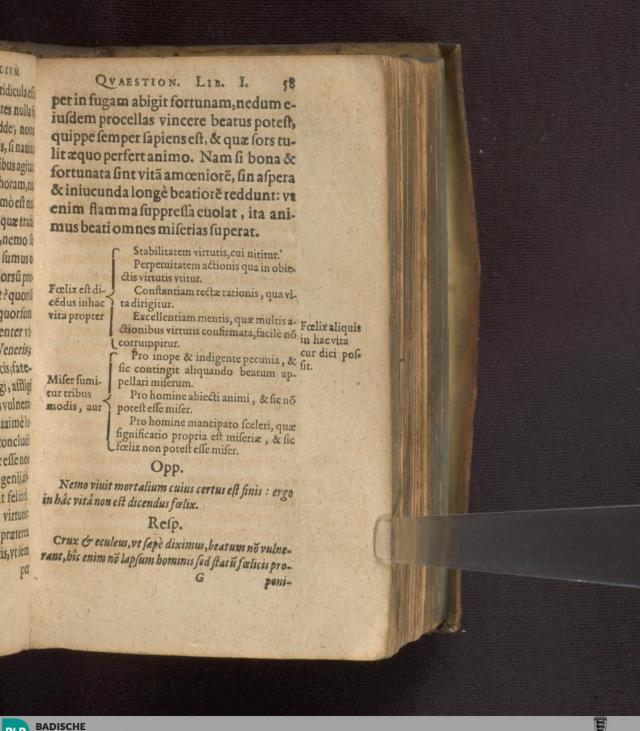
nimina

nusadle pu.

pulchrum multos effe lapfos, in hac luce Muki funt qua ad tempus fruimur denfas effe tene. lapfus iftims bras, sed attende. Vt in euentis reru maxima est omniŭ vicissitudo:itain esfectis virtutú nullus est error & inconstantia. Verus ergo Solon, verus Arist. nam ille Solon & A. de miseria huius vitæ, hic de virtutis anchora disputauit: fi bona fortuæ spectes, mille sunt casus, at si bona animi perpedas, vnus & certus est vitæ humanæ scopus;placet tamen Aristor.vtaitAquinas cum Solone ludere, eiusdem q; sententiam(vt modoPlatonis)in vmbram,cum qua decertet commutare: constantiam enim virtuti non negauit Solon. Nam Telli fortitudinem, Cleobis & Clitonis pietatem commedauit. Crœso auté periculose in Oceano dinitiarum exultanti cautelam sapienter dedit, sed hisomisfis dico beatum in hac vita dicendu ef Felix ante o se: Semper in his libris Politicam non bitum dici Theoricam felicitatem intelligo. Sie Potest alinim non effet in hac vita dicendus felix, Ab abfurdis die mihi, no inanis esset omnis labor & probat feeliappetitus in hac vita nostraditerum non ces dicendos esse in hac ociola effet legum constitutio, vi ciues vita politice,

bea-







QVAESTION. LIB. I. 60 M. corrumpi; quo concesso sequetur quod falix possit esse A effebeun mifer, nam sublata fælicitate mifer erit. मध् (रहे कि is conflan Resp. Essentia accidentis, & sic à suo sub-In falicita-2 ietto moueri porest. led in mil te fectatur Constantia actionis, babitus & consemo eft Suetudinis, & fic non potest. a becult ad sepuli CAP. XI. An res posterorum pertineant ad de-T. HOW CRIES functos? mi adviim. er microlus E quis Soloni adhue non satisfe-(epultaria cisse Arist. putet, alia iam causa ando oftendi gitur, in qua Solonis sententia partim

E quis Soloni adhuc non satissecisse Arist. putet, alia iam causa agitur, in qua Solonis sententia partim
refellitur, partim approbatur: refellitur
cum esse solonis sententia partim
refellitur, partim approbatur: refellitur
cum esse solonis sententia partim
refellitur, partim approbatur: refellitur
cum esse solonis sententia probat, approbatur cum beatissimam vitam defunctorum concedat: satis iam dictum
est de prima parte, de altera pauca dicenda veniunt in præcedenti cap. sic loquitur philosophus, Abturdum sanè est res
posterorum nihil (ne ad vllum quidem
tempus) ad paretes pertinere: in hoc capite sic inquit, Casus autem & res aduersas posterorum ac amicorum omnium

G 2 nihil

extu Anife

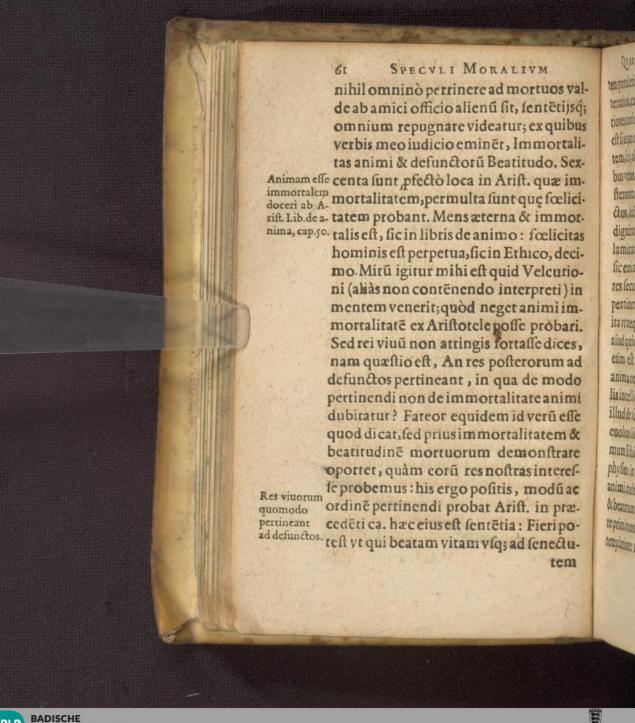
s non fabri

n babet.

(ed quit

a in fabien

io: ergopol





SPECVLI MORALIVM re.Nhilling causa discas. Que si ingeniosè in loco and hace coferantur, mutlu lucis ad hanc quæsti-Animam fegomadi one procul dubio adduxerint: fotes quaparatam & fælice quid paraient si digito demonstrabo solu. Docent phimanear post hanc vitam. losophi quòd anıma separata & soelixin omni æternitate primum motorem, id plaima est, Den aspiciat: docent quod post separationem suam amare propter vnione IOTHE H corporis non definat; docent, quòd libefunction) rata à curis multo diuiniùs quam antea tinere n intelligar; Quorsum quæso si res posteruprobu toru ad beatos nihil pertineant? Scipionem disputantem de Romano imperio, Patroclū disceptantem de sepulchro in tragicam scenam non adduco, ficta for-Davida taffe hæc fuut & fabulofa, fed hoc vrgeo, IN LENERS An sie mens separata magis sapiat, vt nidittistofs hil intelligere? an sie magis intelligat,vt probatur nihil sapere? sic primam causam suscipi-THE AND Animæsepa- at, vt nihil rerum præteritarum scircac entition in finemia ratæ nihil ni- meditari possit ? Agnoscoanimam seiűà prima cau. ctam à corpore esse quide finitam & circumscriptam essentia: quid tum ? ignafalciunt. Notable rãergo esse concludas? Aliud est per hadefundem fo bitum naturæ & essentiam, aliud est per 20/4, 25/00 reflexup imæ causæ & influentiam scitoto have for morning of **BADISCHE** 

QVAESTION. LIB. I. re. Nihil hicomnino definio) fludioselector) hæctamen morum præcepta colligo; vt Achilles Patroclo suo sepulchrum parare;vt filii bonorum parentum veltigiisinlistere, vr posteri beatorum exemplaimitari debeant.

Res posterorum ad de functos pertinere in texsuprobantur.

LIVM

liose in lo

hanc qual

r:fotesqu

Docentpl

2 & fœlin

otorem.

od post se

oter vnior

t, quòd lib

quam anto

li res pole

int? Scipio

oimperio

pulchro in

, fictafor-

noc vigeo,

piat, vt ni

ntelligator

fam fulcip um scire

mamis

itam &c

tum im

l est per M

liudelp

entiam lo

Ab officio amicitiæ, nam durum eflet & alienum ab officio amicitia cotrarium docere.

A testimonio & opinione omnium qui semper iudicarunt eas pertinere.

A nomine & exemplo tragoediz, in qua defunctorum ipiritus ixpe a poetis introducuntur, habentes quali cu-Lram posterorum.

## Opp.

Dubitare videtur Aristot.in textu, verum defuncti fint omnino falices , ergo confuse & definite concludit resposterorum spectare ad defunctos, antecedens probatur in his verbis: Quærendum est de mortuis, vtrum alicuius boni participes fint, an contrà. Perspicuu enim est ex his, etiamsi quid ad eos pertineat siue boni fine mali, exile & exiguum illis fore.

### Resp.

Non dubitat omnino de aternitate & beatitudine Vtrum motdefunctorum, fed in hoc loco offedit posterorum res ad tui boni aliner (as, aut secundas ftatim beatorum omnino no mu- pes fint, & sare, & sic quarit, An alicuius boni aut mali participes quomodo fint mortui?quafi diceret, hanc questionem moueo: An intelligendu.

cuius partici-

17107-

SPECULI MORALIVM.

mortui nostrorum bonorum aut malorum fiant partieipes:Respondet non fieri, vel vt beat os eos quinon erat priùs, efficiant, velijs qui ante beati erant, beatam vitam eripiant.

## Opp.

Si res posterorum pertineant ad defunctos, verisimile est defunctos memoriam curamá, posteros um reeinere, sed boc non est verum: ergo res posterorum ad defunctos non pertinent. Maior à sufficienti divisione petitur, Minor ratione probatur, quia memoria est vis animi sensitiui qua simul cu vità nostrà extinguitur, à cura autem rerum mortalium anima separata (teste philosopho) liberabitur, aliter enim simpliciter falix & immutabilis non videtur.

# Resp.

Anima sepatur.

Prima pars huius argumenti de modo sciendi, in rata quo mo- calce expositionis nostra resoluitur, non enim per medo res mun-moriam que extinguitur, sed per influentiam primi danas scire & motoris qua fruitur, anima separata intelligit; curam autem posterorum habere dicitur , non quod istarum rerum vicissitudine de statu fælicitatis vnquam deturbetur, sed quod in arce quasi posita & locata res duras & secundas posterorum videat. Quorsumergo videt fortasse dices: ve boc intellecto (nimirum illam videre) tu esus ante actam bonam vitam imiteris.

CAP.

相

hom

turisp

CODO

tiùsd

huma

pe lan autvirt

viribon mium p

eftenio

CIUS,

curluac

nefak

fotcinil.

Scribert &

ac imment

morning

Quinilla

IVM. QUAESTION. LIB. I. 66 rum frant par CAP. XII. eos quinono An falicitas fie potius bonum honorabiant, beatan le gnam laudabile? Vo magis ad fœlicitatem acqui- Fœlicitas renda (de qua multa iam dixit phi- bonum hofunctos, vei losophus) incitemur, pramium nunc norabile. ofteror um honorificum omnibus hoc iter suscepposterorum turisproponirur, nempeinfignis honor: cienti dubh concludit enim philosophus bonűpomemoriaefit à extinguiu, tiùs diuinis encomijs venerandu, quàm (eparasa (11) humanis laudibus prosequendum, quippliciter sain pe laudamur ob aliquam affectionem aut virtutum, cum iusti, cum fortes, cum

> mium maius & excellentius esse debets est enim id bonum, quo melius, quo dulcius, quo honorificentins in hocvitæ cursu acquiri non potest. Veruntamen nefas & impium hoc loco putauit Ari- Diuinos hostoteles illos honores homini beato as- nores fælici scribere,& demandare, qui deo infinito, non afferibit ac immenso consecrantur, cui enim mortalium vnquam dicimus?

viri boni simus:cæterum fœlicitatis pre-

Quicquid habet Phlegeton, quicquid caua viscera erra,

Quic-

do (ciendi, in

enten per tuc-

tentram prin

elligies, com quòd istani

vnquam!

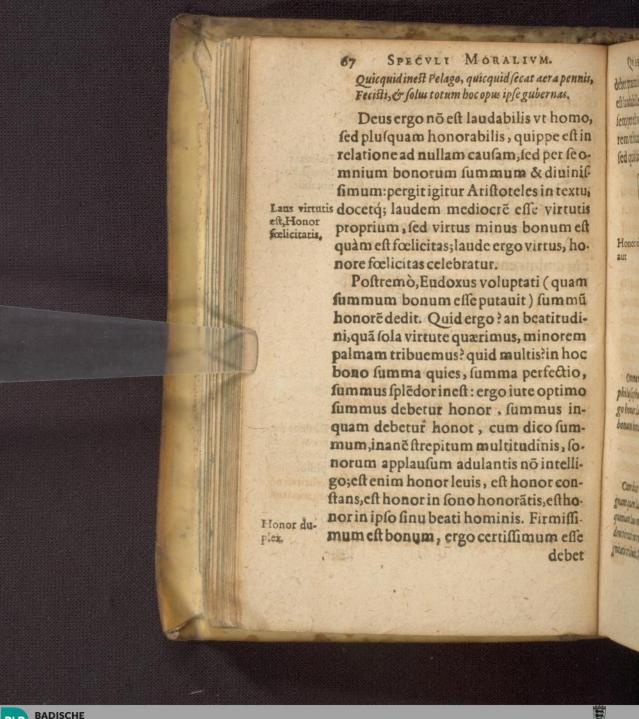
& locate

Ouor summ

mirunda

muteru.

CAR



IVM. QVAESTION. LIB. I. cat detabent debet præmium. Vtergo virtus semper guvernas, est laudabilis etsi nemo laudet; ita beat is vt hom semper est venerandus, etsi nemo honouippeeli rem tribuat: hîc enim non quid detur, fed per fe sed quid debestur quærimus. a & dinin Diuinus, qui in timore & amore conlesinter fiftit, & hicDeo foli debetur, quem oportet propterse diligere, & propter iplum fle virtu cætera omnia. bonume Externus in leuitate for-Honorest tunæ & multitudinis, & hic virtus, h Humanus) non est semper præmium qui estaut foclicitatis. tati (qua Internus in firmitate virtutis, qui est in beato, & ab () fumo applaulu populi non decatitudipendet, & hic est præmium fælicis. ninorem tis?in hoc Opp. perfectio. Omne mains bonum continet minus bonum tefte reoptimo philosopho: sed honor est maius bonum quam laus: ergo honor laudem continet, & proinde si falicitas sit mmus II bonum honorabile erit etiam & laudabile. dico fun idinis, Resp. no inte Cum dicit Arift. falicitatem effe potius honore di- Falicitati no onorco gnam quam laude, laude meo indicio no excludit, sed negatur laus, ātis,eft quoniam laus minorem lucem quam honor babet, lau-Firmi dem virtuti in vno, honore falicitati in alio gradu dimumel gnitatis tribuit.Vt ergo virtus & fælicitas sut cognadebe ta

SPECVLI MORALIVM ra, italaus & honor non sunt diuersa, est enim honor volet fried mihil aliud quam laus intensa. Et. Opp. Honorem Deo , regi, patri tribuere debemus : ergo House foli fælisi non debetur. ergomil Resp. in lib. 489 tenitry Seruilem, qui debetur Dininus honor Deo domino propter metum. folidebetur, vt supra. Naturalem, qui debetur Humanus verò disustitiui patri propter natura impestinguitur vel in tum. pranna Ciuilem, qui debeturre rected gi propter iustum imperium, externa fælici propter virtutis prapremin Lmium. Opp. As almos Rex semper nonest beatus : ergo regi & falicii-Anapoit dem honor non debetur. An mebut Resp. In rege triplex persona cosideratur, hominis, ciuitatis, Des: quamuis vt homo non semper eode honore colitum de sur quo falix, tame ve persona ciuitatis aut Deirepra-Arma non agento, a fentat, eadem omnino veneratione dignus habetur: no funt fumen enim animi prauitas, sed officii maiestas in rege confiad pomm. da in princiderari debet, quare q aut in bonu aut in malu principe, fine bo-Imperior. nusfir , fiue pem arma sumunt, scelerate quidem faciunt. Quippe tisanchoram malus quantum in se est, contendunt & maiestatem numina deplacing 710. seft enimber

debemas: a

, qui deba

ter metum.

m, qui debe

natura im

qui debetur

am imperia

pirtutis m

i & falicii

minis, cim ē bonarea

ut Deiter

w habetio

mregem

malini

iunt. Ou

atem name

QUAESTION. LIB. I. 70 violare, & dignitatem reipub. in vno simul conucllere.

Opp.

Honor est obiectum vnius virtutu, nempe modestiaergo non est salicitatis pramium: antecedens est Arist. in lib. 4. Argumentum patet quia latius felicitas extenditur quam vna virtus,

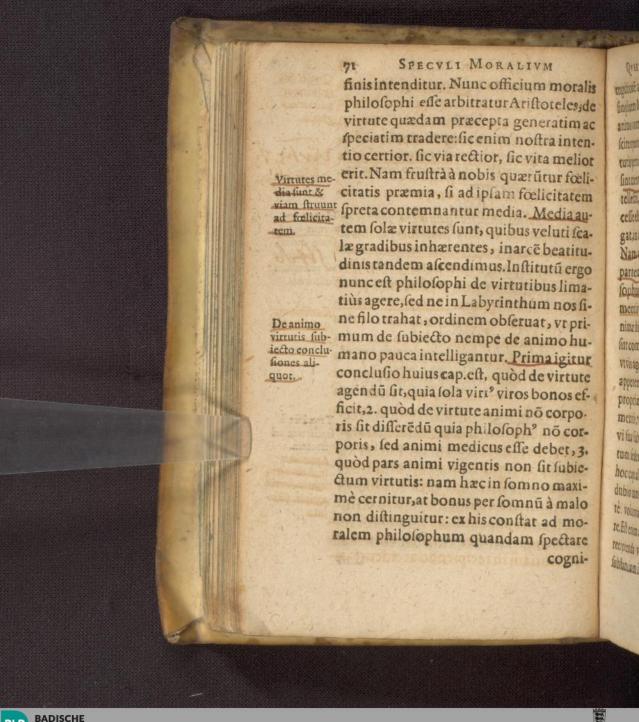
Resp.

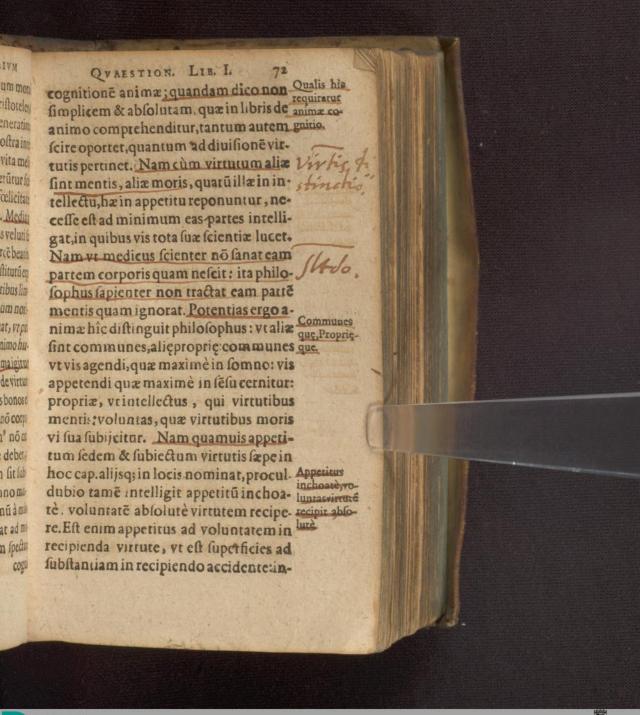
Non solum modestia, sed etiam magnanimitas & Honor exiustitia in honoribus versantur, conceditur tamen proteinus obietum esse modestium obietum esse modestium obietum esse modestium esse modestium esse desinitur. Ad argumentum ergo respondeo, quod est pramium externus honor sit obietum modestia, internus verò scalicitais, pramium salicitatis.

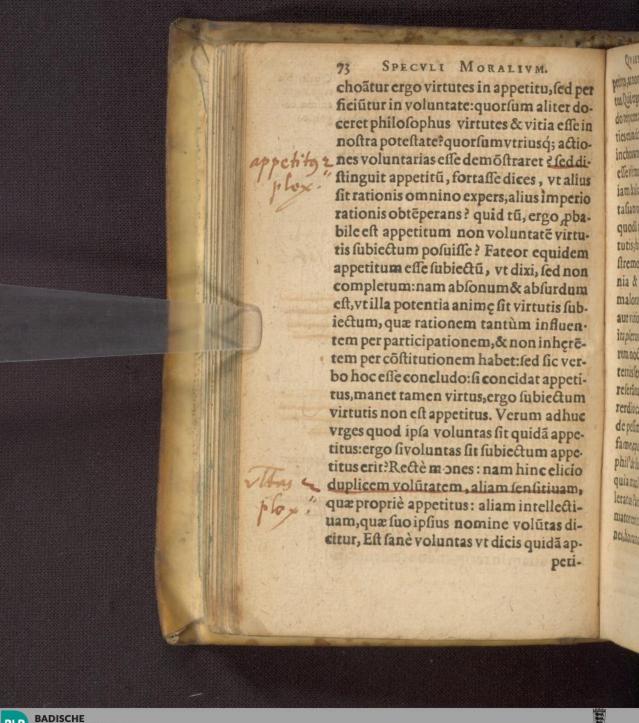
#### CAP. XIII.

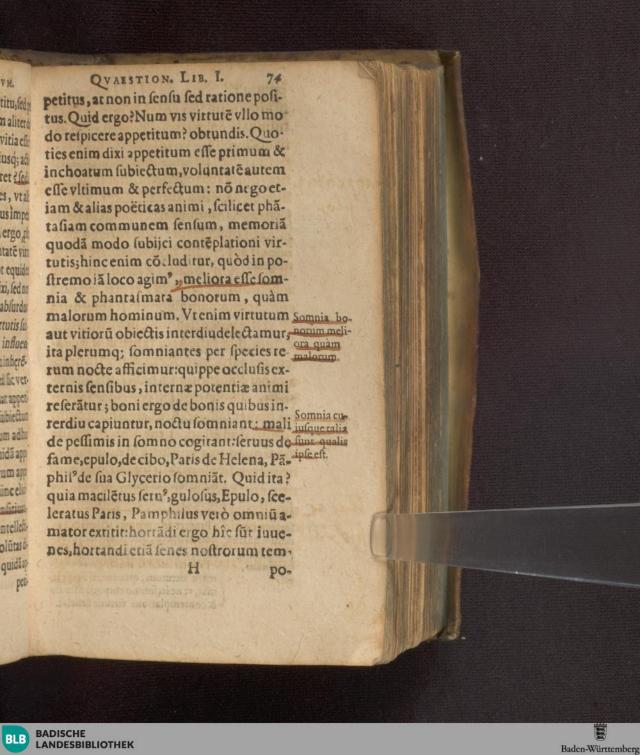
An ad moralem philosophum spectet cognitio anima? An appetitus sit subsectum virtutum moralium ? An meliora sint somnia bonorum qu'am malorum ?

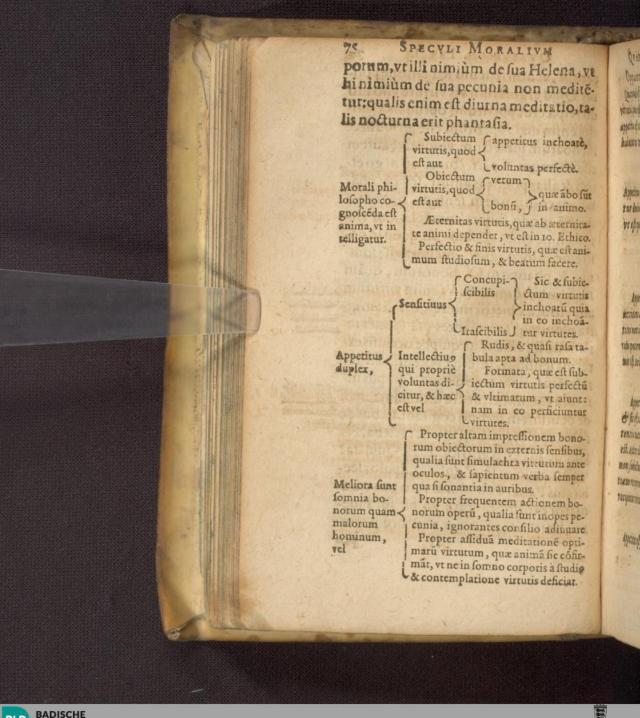
Transvio à folicitate ac merce- de vitæ practicæ actum & disputa- folicitate ad tum est, vt nos Tragoediam huius vitæ virtutem agentes, à bello ad pacem, à fluctibus ad portum, à naturæ impetu ad rationis imperium, à procellis fortunæ ad virtutis anchoram fugiamus: tum enim rectè plerumq; viuitur, cùm benè viuendi finis







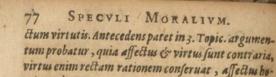




LIVN QVAESTION. Lis. I. a Helena Opp.contra primam quæstionem. on medi Quicquidest omninorationis expers à natura sua, cditation viriutu, qua est rationu norma, non est subiectum: sed appetitus est omninò à natura sua rationis expers, ve cus inchou babetur in textu:ergo non est virtutis subiectum. Reip. as perfecti Contumax seruus & sic no Squeib Appetitus consideraest omnino virtutu subiectu, Appeticus J in anim zur duobus modu, vel 2 quia rationi opponitur. dupliciter Obediens films, & fic eft confideratur. awab atem ve est quass virtutis subiectum, sed inchoitis, que cita ate, vt oftendimus. Opp: Sic & fin Chum vinn Appetitus est accidens, & virtus est accidens : sed nchoatú au accidens accedents ineffe non poteft. ergo virtus appen eo inchos ritui non inest. Maior constat quia appetitus est natuat virtutes. valus potentia, virtus autem habitus in qualitate. Miquin matamor eft Ariftor in 2. Topico. bonum. , quæelt lub Resp. tutis perico. Appetitus capitur bifariam, vel ve eft pars animi Appetitus eft um, vt auto & fic eft capax virtutum & affettuum, vel vt eft po- fubicctum. perficium tentia naturalis in prima specte qualitatu, & fic non quo. ionem ben est. Auter dicendum est, effe subiectum que, vt aiunt rnis fenilu non subiectum qued, quia vi per superficiem in substă... virrurum" tiam recipitur color,ita per appetitum in voluntatem verba les US. recipitur virtus. actionemi Opp. mt mops p flio acing Appetitusest sedes affectuum, ergo non est subietatione op Ct um rimalic con pons a fluor itis deheut. **BADISCHE** 

Baden-Württemberg

LANDESBIBLIOTHEK



minem à rectaratione auocat.

Resp.

Acres, qui à rectaratione nos auocant, Affectus & simul cum virtute non insunt. funt du-Mediocres, & veluti virtutis imperio moderati, & tales cum virtute rectem places, appetitu consentiunt.

Opp.

In somnio inquit Arist. bonus à malo non discernisur, ergo non sunt meliora somnia bonorum quam malorum. Ratio sequitur : nam si sint meliora bonorum somma, bonorum à malis hoc modo crit aliqua distinctio.

Resp.

Bonus à matur per fomnium non di-Ringuitur,

Bonus à malo per somnum non distinguitur, attalo per somni- men per somnium bonus à malo plerumg, discernitur, um discerni- somnus enim est ligatio sensus tamin bonis quamin malis:sed sommum est agitatio quadam mentis, qua ligatie externis sensibus intus aliquando meditatur. Quare etsi bonus à malo per somnum naturaliter non distinguitur, moraliter tamen quodammodovidetur discerni.

LIBER

tu. N ratain

quos

hous

marke

Quanti

defeit

virturop

Sputz in Dimaco